

Od redakcji

Drodzy Czytelnicy,

oddajemy do Państwa rąk kolejny numer „Biuletynu Informacyjnego”. To numer wyjątkowy, ponieważ poświęciliśmy go tematyce innowacyjności i nowym technologiom w rolnictwie oraz nowatorskim metodom promocji i w efekcie sprzedaży żywności.

Aby sprostać światowym wyzwaniom, polscy producenci rolni muszą w swojej pracy wykorzystywać nowoczesne technologie. Pozwoli to na lepsze planowanie i organizację produkcji, dzięki czemu poprawi się konkurencyjność i dochodowość gospodarstw rolnych, a także jakość życia na obszarach wiejskich. Innowacyjne rozwiązania, takie jak opracowywana w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa platforma żywnościowa, przyczynią się do koncentracji podaży wytwarzanych w kraju towarów rolno-spożywczych. Tego wymaga rynek.

Temat innowacyjności w rolnictwie okazał się tak istotny, że poświęcono mu panel dyskusyjny podczas Forum Ekonomicznego w Krynicy. Omawiano konkretne projekty, w których realizacji będzie uczestniczył Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa.

Równie istotnym obszarem działań KOWR jest promocja polskiej żywności. Zachęcamy producentów do myślenia lokalnego i lokalnego działania: zakładania kooperatyw czy stowarzyszeń, a także promowania się w internecie. Wspieramy polskich przedsiębiorców w działaniach promocyjnych, jak również przekazujemy wiedzę o nowoczesnych metodach komunikacji i promocji w branży rolno-spożywczej. Pokazujemy, dlaczego warto zadbać, aby wytwarzany produkt miał certyfikat jakości.

Liczby mówią same za siebie. Bez intensywnych, dobrze ukierunkowanych działań promocyjnych nie byłby możliwy tak dynamiczny wzrost obrotów handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi. Szacuje się, że 2018 r. wpływy z eksportu produktów rolno-spożywczych mogą osiągnąć nienotowany dotąd poziom 28,8 mld euro!

Przygotowaliśmy też dla Państwa artykuły omawiające ważne obszary działalności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa: prowadzenie spółek hodowli roślin, oferowane przez KOWR grunty inwestycyjne położone na terenie całego kraju czy nadzór nad rynkiem tytoniu w Polsce.

Liczmy, że poruszane na łamach „Biuletynu” tematy spotkają się z Państwa zainteresowaniem, a prezentowane przez nas propozycje rozwiązań staną się dla Państwa – przedsiębiorców inspiracją i zachętą do podejmowania innowacyjnych i efektywnych działań wykorzystujących bogactwo rodzimego kapitału intelektualnego.

Zapraszamy do lektury!

**Biuletyn
Informacyjny KOWR**
ISSN 1233-2437
nakład 8700 egz.

**Wydawca:
Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa**
01-207 Warszawa
ul. Karolkowa 30

**Redakcja:
Departament Rozwoju Rynku
Wydział Wydawnictw**
tel. 22 376-71-14
faks 22 376-70-51
e-mail: biuletyn@kowr.gov.pl

Wydrukowano na papierze certyfikowanym PEFC

Wydawnictwo bezpłatne

Spis treści

2

KOWR dla innowacji w rolnictwie

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa stanowi zaplecze instytucjonalne do wspierania i wdrażania innowacji w rolnictwie ukierunkowanych na koncentrację podaży krajowych towarów rolno-spożywczych oraz przeciwdziałanie marnotrawieniu żywności, a także na poprawę konkurencyjności i dochodowości gospodarstw rolnych, integrację producentów i skracanie łańcucha żywnościowego.

Atrakcyjne grunty inwestycyjne KOWR

W ofercie Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa znajdują się grunty inwestycyjne położone na terenie całej Polski. Zajmują one powierzchnię 70 tys. ha. Jest to największa w Europie Środkowo-Wschodniej oferta terenów przeznaczonych pod inwestycje.

KOWR dla innowacji w rolnictwie

Andrzej Skrobiszewski,
Grażyna Czarnocka-Kapłań 2

Dalszy wzrost obrotów handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi

Marzena Trajer 5

Kwalifikowany materiał siewny gwarancją sukcesu w produkcji roślinnej

Barbara Andrzejczak 8

Atrakcyjne grunty inwestycyjne KOWR

Wojciech Adamczyk 10

Rynek tytoniu w Polsce – monitorowanie i nadzór

Anna Taberska 12

Strategia kluczem do skutecznych działań promocyjnych

Emilia Olszewska-Brzezińska 14

Myśl lokalnie, działaj lokalnie

Paweł Kocon 16

Podróż w poszukiwaniu odpoczynku i dobrego smaku – Polska smakuje w agroturystyce

..... 19

Krynica 2018 : rolnictwo wymaga innowacyjnego podejścia

Paweł Kocon 20

Polska smakuje blogerkom kulinarnym z Dubaju

Anna Artemiuk-Błaszkiwicz 21

Sytuacja na rynkach rolnych 23

Summary 32

KOWR

dla innowacji w rolnictwie

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa stanowi zaplecze instytucjonalne do wspierania i wdrażania innowacji w rolnictwie ukierunkowanych z jednej strony na koncentrację podaży krajowych towarów rolno-spożywczych oraz przeciwdziałanie marnotrawieniu żywności, z drugiej na poprawę konkurencyjności i dochodowości gospodarstw rolnych, integrację producentów i skracanie łańcucha żywnościowego.

W Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa prowadzone są prace nad stworzeniem rozwiązań umożliwiających uruchomienie elektronicznej platformy handlowej przez podmioty prowadzące działalność w zakresie obrotu instrumentami finansowymi oraz towarami giełdowymi.

Opracowanie i wdrożenie tej platformy jest przedmiotem innowacyjnego projektu pn. „Platforma żywnościowa”. Prace prowadzone są w ramach powołanego w tym celu konsorcjum, w którego skład wchodzi: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa – lider projektu, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB oraz Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego im. prof. Wacława Dąbrowskiego. Uruchomienie projektu nastąpiło 1 czerwca 2018 r., natomiast jego realizację, w ramach siedmiu zadań szczegółowych, zaplanowano na 25 miesięcy.

Projekt składa się z następujących zadań:

1. Analizy rynkowe;
2. Opracowanie studium wykonalności projektu;
3. Opracowanie zasad, procedur, wzorów dokumentów związanych z pilotażowym wdrażaniem projektu;
4. Przygotowanie projektu stosownych regulacji prawnych;
5. Pilotaż proponowanego rozwiązania platformy żywnościowej;
6. Opracowanie materiałów informacyjnych dla potencjalnych użytkowników w platformie żywnościowej;
7. Organizowanie spotkań informacyjnych, seminariów, konferencji szkoleniowych.

KOWR jako lider projektu jest zaangażowany w realizację wszystkich zadań projektowych: sześć zadań wykonuje samodzielnie, a w jednym – współuczestniczy.

Istotnym aspektem realizacji projektu jest stworzenie systemu, który przyczyni się do wzmocnienia konkurencyjności polskiego sektora rolno-spożywczego na rynku Unii Europejskiej oraz światowym. Tworzony model gospodarczy uzupełni istniejące kanały dystrybucji towarów rolno-spożywczych poprzez:

1. Koncentrację podaży w duże partie o jednolitej jakości, wystandaryzowanym opakowaniu i oznakowaniu,
2. Wystandaryzowanie umów i zasad handlu w celu stworzenia przejrzystych i atrakcyjnych warunków handlu zachęcających krajowych i zagranicznych kontrahentów do realizacji zakupów towarów rolno-spożywczych w Polsce,
3. Wyeliminowanie lub istotne ograniczenie ryzyka: cenowego, braku lub nieterminowej dostawy/ odbioru towaru, opóźnienia lub braku zapłaty za dostarczony towar, niewłaściwej oceny ilości i jakości towaru będącego w obrocie,
4. Ograniczenie kosztów transakcyjnych,
5. Umożliwienie efektywnej prezentacji krajowej oferty towarów rolno-spożywczych oraz jej promocji na rynku UE i krajów trzecich.

W pierwszym etapie platforma będzie działać w formule rynku SPOT, którego pilotażowe uruchomienie dla wybranego produktu nastąpi w ramach niniejszego projektu. W kolejnym etapie rozwoju platformy zostanie dodany komplementarny rynek terminowy. Przyjęte rozwiązania zapewnią bezpieczną kompleksową obsługę transakcji handlowych.

Rozwiązanie w oparciu o platformę żywnościową umożliwi sieciowanie różnych podmiotów, co jest nowym źródłem przewagi konkurencyjnej i stanowi potencjał do wdrażania innowacji technicznych, organizacyjnych i marketingowych. W warunkach postępującej liberalizacji polityki rolnej Unii Europejskiej utrzymanie stabilności dochodów w rolnictwie wymaga udostępnienia podmiotom działającym w sektorze rolno-spożywczym narzędzi, za pomocą których będą w stanie koncentrować podaż, zyskiwać przewagę w kontaktach handlowych, a przez to również stabilizować własne dochody. Takim właśnie narzędziem będzie projektowana w ramach konsorcjum platforma żywnościowa.

Kolejne działania KOWR związane z realizacją projektów koncentrują się w obszarze zapobiegania marnotrawieniu żywności. Marnotrawstwo żywności z żywieniowego punktu widzenia to bezpowrotna utrata wartości energetycznej. Ważnym aspektem strat wynikających z niezagospodarowania żywności na cele konsumpcyjne jest nakład finansowy ponoszony przez przedsiębiorstwa całego łańcucha żywnościowego, wynikający z braku zapłaty za wytworzony, transportowany, przeznaczony do sprzedaży produkt. Marnotrawstwo żywności skutkuje również niepożądanym wpływem na środowisko naturalne ze względu na emisję gazów cieplarnianych (m.in. dwutlenku węgla, metanu itd.) czy zużycie wody pitnej.

Marnowanie i straty żywności wpływają negatywnie na zrównoważony system żywnościowy, dlatego też konieczne stało się rozpoczęcie działań eliminujących przedmiotowy problem. Jednym z nich jest projekt pn. „Opracowanie systemu monitorowania marnowanej żywności i efektywnego programu racjonalizacji strat i ograniczania marnotrawstwa żywności”, w którego realizacji uczestniczy KOWR.

Celem projektu jest wzmocnienie instytucji publicznych w zakresie zarządzania polityką publiczną dotyczącą ograniczania strat i marnotrawstwa żywności, jak również opracowanie planu przeciwdziałania stratom i marnotrawstwu żywności. Realizacja projektu przyczyni się także do opracowania zbioru dobrych praktyk, rozwiązań prawnych oraz określenie kierunków rozwoju, które w całości będzie można określić narodowym planem ograniczania strat i marnotrawstwa żywności.

KOWR w ramach przedmiotowego projektu jest odpowiedzialny za opracowanie „Krajowej strategii ograniczenia strat i marnotrawstwa żywności”. W dokumencie zostanie dokonana analiza sytuacji wyjściowej, sporządzona ocena skuteczności dotychczasowych działań oraz zostaną określone cele i działania w zakresie ograniczenia strat i marnotrawstwa żywności.

Prace prowadzone będą w ramach powołanego w tym celu konsorcjum, w którego skład wchodzi: Federacja Polskich Banków Żywności (lider), Instytut Ochrony Środowiska, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa oraz Polskie Towarzystwo Technologów Żywności.

Projekt składa się z 8 zadań:

1. Oszacowanie strat i marnotrawstwa żywności oraz opracowanie systemu ich monitorowania;
2. Bezpieczeństwo żywnościowe a bezpieczeństwo żywności – partycypacja społeczna;
3. Zarządzanie ryzykiem strat i marnotrawstwa żywności;
4. Opracowanie założeń monitoringu żywności przekazywanej na cele charytatywne oraz giełdy darowizn żywności;
5. Strategia racjonalizacji strat i ograniczania marnotrawstwa żywności;
6. Kampania społeczna „Nie marnuj jedzenia”;
7. Ratowanie żywności przed zmarnowaniem;
8. Procedura przekazywania żywności na cele społeczne – pilotaż.

Realizacja projektu przyniesie korzyści w trzech wymiarach: ekonomicznym, społecznym i środowiskowym, a będą do nich należeć m.in.: zmniejszenie kosztów produkcji żywności i utylizacji odpadów, możliwość pozyskania żywności przez grupy ludności o dochodach niewystarczających na jej zakup, edukacja społeczeństwa, ochrona środowiska.

KOWR planuje także prace związane z realizacją projektów wykorzystujących teledetekcję satelitarną w rolnictwie. Jednym z celów nowej WPR jest zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjność, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologie i cyfryzację. Teledetekcja satelitarna jest nowoczesnym rozwiązaniem umożliwiającym pozyskiwanie informacji o charakterze przestrzennym. Na podstawie zdjęć satelitarnych można określić m.in. klasy pokrycia i użytkowania terenu, strukturę upraw, stan rozwojowy oraz

kondycję roślinności, dostępność wody, prognozować plony oraz szacować zbiory.

Nowoczesne rozwiązania mogą być w przyszłości wykorzystane do monitorowania szkód w rolnictwie dot. suszy, wymoknięć i wymarznień. W ramach pilotażu „proof of concept” przewiduje się szacowanie szkód w rolnictwie (m.in. suszy rolniczej) na wybranych działkach ewidencyjnych/rolnych należących do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa na terenie całego kraju. Realizacja planowanych działań przyczyni się w przyszłości m.in. do: zmniejszenia kosztów bezpośrednich związanych z zaangażowaniem pracowników w prace komisji ds. szacowania suszy rolniczej i innych szkód w rolnictwie oraz bardziej precyzyjnego określenia obniżki plonów.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w ramach prowadzenia aktywnego wsparcia rolnictwa i sektora rolno-spożywczego pracuje nad stworzeniem stabilnego źródła finansowania innowacji. Przygotowany został projekt przepisów tworzących Fundusz Innowacji i Rozwoju jako państwowego funduszu celowego. Koncepcja powołania Funduszu jest odpowiedzią na wyzwania zmieniającej się globalnej gospodarki oraz stworzenia narzędzia wspierającego i stymulującego ciągły rozwój polskiego rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego. Fundusz Innowacji i Rozwoju ma służyć postępowi w rolnictwie, przemyśle rolno-spożywczym oraz sektorze odnawialnych źródeł energii. Wydatki Funduszu byłyby przeznaczone na wspieranie działań innowacyjnych i rozwojowych w sektorze rolno-spożywczym i odnawialnych źródeł energii, związanych z innowacjami technologicznymi, produktowymi, procesowymi, organizacyjnymi, marketingowymi oraz w usługach. Wyniki realizowanych działań innowacyjnych i rozwojowych wspieranych z Funduszu pozytywnie wpłyną na wzrost dochodów w rolnictwie, przemyśle rolno-spożywczym oraz na obszarach wiejskich. Jednocześnie nastąpi wzrost spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Andrzej Skrobiszewski
Dyrektor Departamentu Innowacji KOWR

Grażyna Czarnocka-Kaplan
Kierownik Wydziału Projektów
Departament Innowacji KOWR

Dalszy wzrost obrotów handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi

Wysoka jakość polskiej żywności – naturalnej, smacznej i bezpiecznej – budzi zaufanie zagranicznych konsumentów. W rezultacie od akcesji Polski do UE utrzymuje się wzrostowa tendencja w eksporcie towarów rolno-spożywczych z Polski. Szacuje się, że w 2018 r. wpływy z eksportu produktów rolno-spożywczych mogą osiągnąć nienotowany dotąd poziom 28,8 mld euro, o około 4% wyższy niż w 2017 r. i o 5,5 razy wyższy niż w roku akcesji Polski do UE.

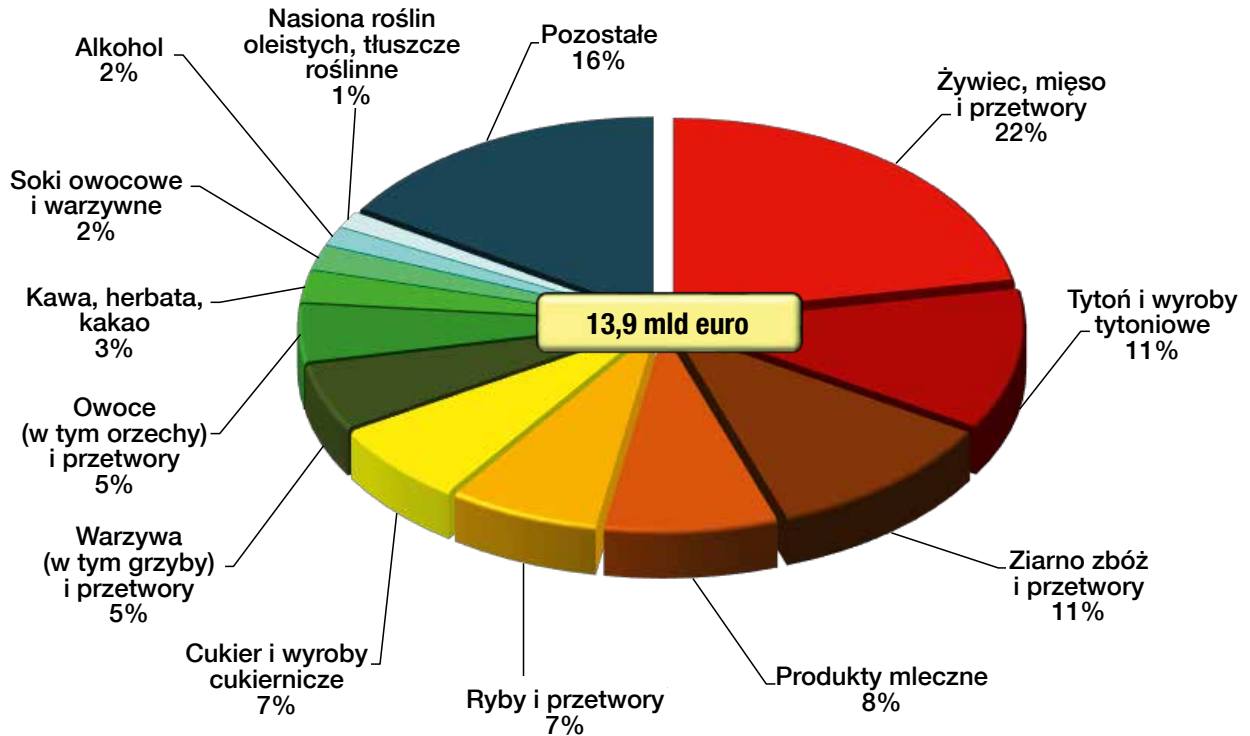
Wartość eksportu towarów rolno-spożywczych w pierwszym półroczu 2018 r. wyniosła 13,9 mld euro i była o 5% wyższa niż rok wcześniej. Jednocześnie import ukształtował się na poziomie 9,7 mld euro, o 2% wyższym. Tym samym dodatnie saldo wymiany zwiększyło się o 13%, do 4,1 mld euro.

W strukturze towarowej polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych znaczącą pozycję zajmuje mięso i jego przetwory.

Z obliczeń Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wynika, że w pierwszym półroczu 2018 r. mięsa czerwonego wraz z przetworami wy-

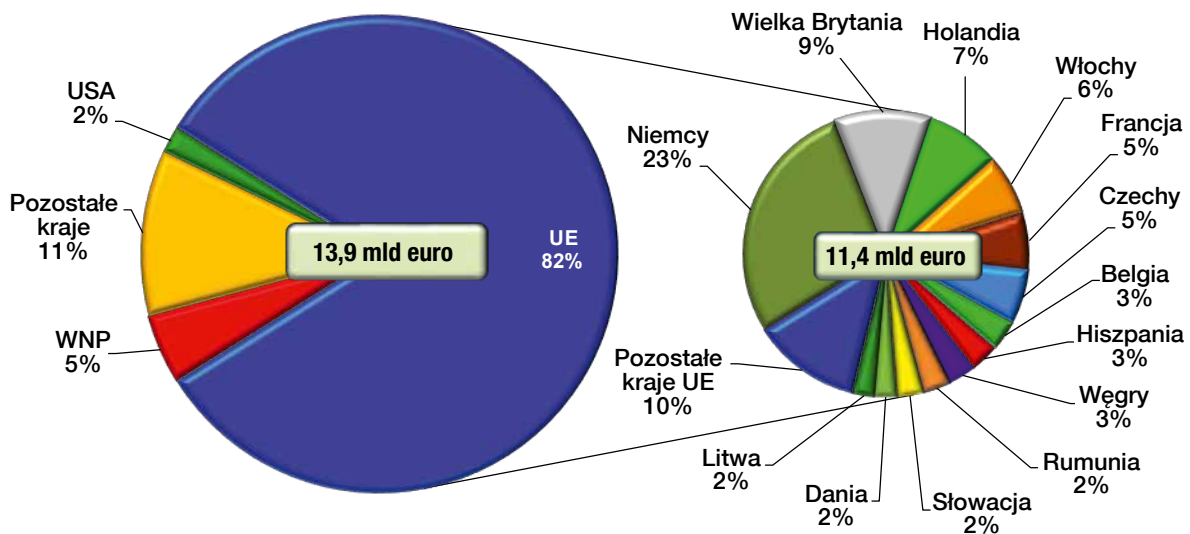
wieziono 715 tys. ton (wzrost o 3% w porównaniu z tym samym okresem poprzedniego roku), uzyskując ponad 1,9 mld euro (o 6% więcej). Eksport mięsa drobiowego (łącznie z podrobami) wyniósł 628 tys. ton (wzrost o 15%) i 1,1 mld euro (o 22% więcej). Wzrost wartości eksportu odnotowano także w przypadku tytoniu i wyrobów tytoniowych (o 18%, do 1,6 mld euro), ryb i ich przetworów (o 7%, do 1,0 mld euro), produktów mlecznych (o 1%, do 1,1 mld euro) oraz przetworów zbożowo-mącznych (o 0,4%, do 1,2 mld euro). Większa była również wartość wywozu m.in.: warzyw łącznie z przetworami, produktów paszowych oraz soków owocowo-warzywnych.

Struktura towarowa polskiego eksportu rolno-spożywczego w okresie styczeń–czerwiec 2018 r.

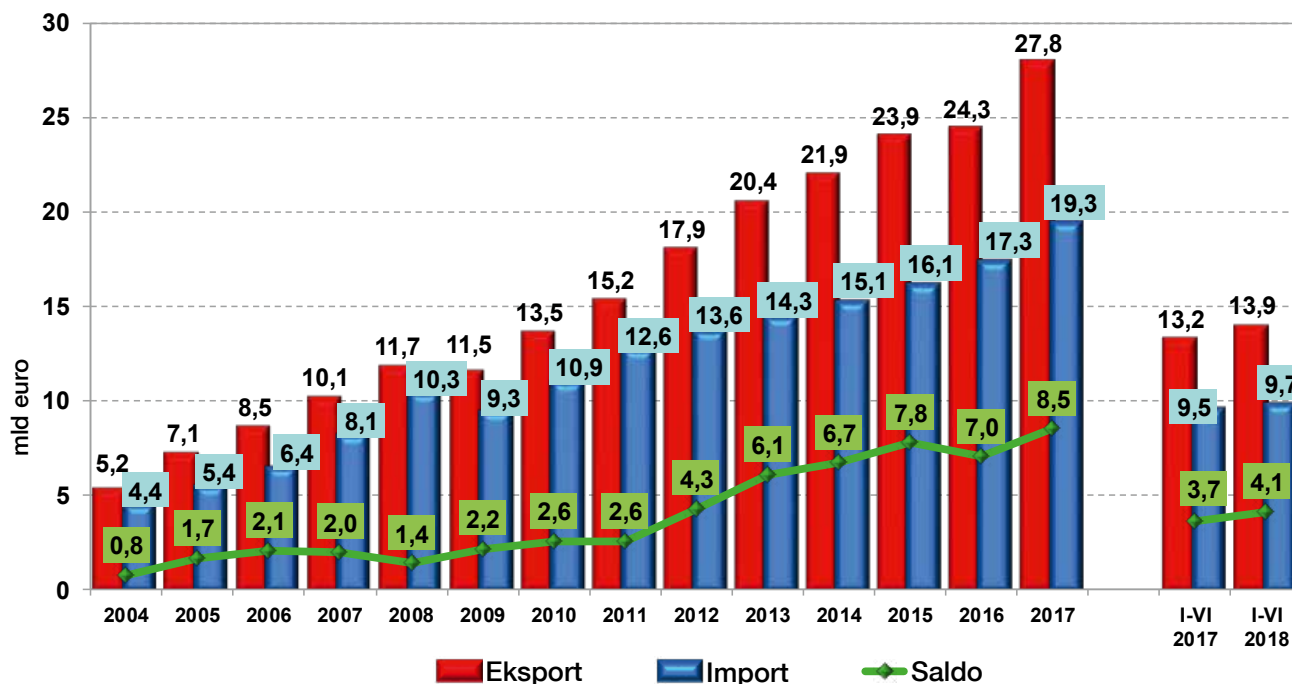
Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Struktura geograficzna polskiego eksportu rolno-spożywczego w okresie styczeń–czerwiec 2018 r.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Polski handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi w latach 2004–2018

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych Ministerstwa Finansów, 2018 r. – dane wstępne. Saldo obliczono na podstawie danych z dokładnością do kilku miejsc dziesiętnych.

Konkurencyjność polskich produktów rolno-spożywczych, przy korzystnej koniunkturze w UE, sprzyja wzrostowi eksportu na rynek unijny. W pierwszym półroczu 2018 r. dostawy do UE generowały 82% przychodów z eksportu towarów rolno-spożywczych (11,4 mld euro). Głównym partnerem handlowym Polski są Niemcy. Eksport do tego kraju wyniósł 3,2 mld euro i był o 10% większy niż w pierwszym półroczu 2017 r. Ważnymi odbiorcami polskich artykułów rolno-spożywczych są także: Wielka Brytania (1,3 mld euro), Holandia (946 mln euro), Włochy (770 mln euro) oraz Francja (740 mln euro) i Czechy (711 mln euro).

Z Polski do krajów pozaunijnych w pierwszym półroczu 2018 r. wyeksportowano produkty rolno-spożywcze o wartości 2,5 mld euro wobec 2,6 mld euro rok wcześniej. Eksport do krajów Wspólnoty Niepodległych Państw w okresie styczeń–czerwiec 2018 r. ukształtował się na poziomie 657 mln euro, o 2% niższym niż rok wcześniej. Największe przychody generował wywóz do Federacji Rosyjskiej (240

mln euro), na Ukrainę (221 mln euro) i Białoruś (133 mln euro)¹. Eksport do pozostałych krajów (spoza UE i WNP) wyniósł 1,8 mld euro. Znaczącym odbiorcą spośród tych krajów były Stany Zjednoczone, do których sprzedano towary rolno-spożywcze o wartości 255 mln euro.

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy przewiduje, że w 2018 r. wpływy z eksportu produktów rolno-spożywczych mogą osiągnąć nienotowany dotąd poziom 28,8 mld euro, o około 4% wyższy niż w 2017 r. i o 5,5 razy wyższy niż w roku akcesji Polski do UE.

Marzena Trajer
Dyrektor Biura Analiz
i Strategii KOWR

1. Do Federacji Rosyjskiej wywożono przede wszystkim: wyroby piekarnicze i czekoladowe, przetwory warzywne, syropy cukrowe, karmę dla zwierząt i soki owocowe. Na Ukrainę eksportowano głównie: karmę dla zwierząt, wyroby czekoladowe, kawę, syropy cukrowe, mięso i podroby z drobiu, przetwory warzywne oraz sery i twarogi, a na Białoruś: jabłka, mrożone warzywa i owoce, pomidory, syropy cukrowe oraz jaja ptasie w skorupkach.

Kwalifikowany materiał siewny gwarancją sukcesu w produkcji roślinnej

Spółki hodowli roślin KOWR odgrywają dominującą rolę w hodowli roślin w Polsce. Oferują rolnikom najwyższej jakości materiał siewny polskich odmian zbóż, bobowatych, ziemniaka, buraka cukrowego, buraka pastewnego i traw, a także roślin warzywnych i kwiatów.

Kwalifikowany materiał siewny wysokiej jakości jest punktem wyjścia do uzyskania wysokich plonów, o dobrych parametrach jakościowych. Zastosowanie nawet najlepszej technologii uprawy, z wykorzystaniem najlepszego sprzętu, najlepszych nawozów i środków ochrony roślin nie przyniesie wymiernych efektów produkcyjnych jeżeli wykorzystamy do siewu materiał siewny złej jakości.

Oferowane przez spółki hodowlane KOWR odmiany dostosowane są do polskich warunków klimatycznych i glebowych. Własnością spółek jest obecnie 319 odmian roślin rolniczych i 365 odmian roślin warzywnych. W 2017 roku zarejestrowano 20 nowych odmian roślin rolniczych i 9 odmian roślin warzywnych.

Główne priorytety, które uwzględniane są w pracach hodowlanych, to: plonowanie, odporność na stresy biotyczne i abiotyczne, specyficzne dla danego gatunku cechy jakościowe oraz cenne właściwości użytkowe, ale także hodowla odmian o zwiększonej tolerancji na suszę, dużą zmienność pogody klimatu przejściowego oraz wyższym, niż dotychczas akceptowany, poziomie zimotrwałości. W doborze odmian spółek KOWR są również takie, które spełniają potrzeby producentów nastawionych na wysokie nakłady w oczekiwaniu wysokich wydajności jednostkowych z hektara.

Spółki hodowlane Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa produkują wysokiej jakości materiał siewny,

zwłaszcza w stopniu bazowym – kalibrowany, zaprawiony, a jak potrzeba to otoczony, inkrustowany, a także fizjologicznie pobudzony. Spółki rokrocznie zwiększają ilość materiału siewnego oferowanego rolnikom, a także jego różnorodność. Bardzo cieszy fakt, że rolnicy chętnie kupują nasiona rodzimej hodowli. Spółka DANKO

**Spółki KOWR
w 2017 roku sprzedały
prawie 56,5 tys. ton
materiału siewnego roślin
rolniczych za kwotę
ponad 145 mln zł.**

Hodowla Roślin jest liderem na polskim rynku zbóż, odmiany hodowli DANKO stanowią obecnie 42,5% rynku zbóż. Także coraz większą popularnością cieszą się odmiany buraka cukrowego jedynej polskiej hodowli tego gatunku: Kutnowskiej Hodowli Buraka Cukrowego, która w 2017 roku zwiększyła sprzedaż nasion buraka cukro-

wego o prawie 30%, w tym przede wszystkim do Krajowej Spółki Cukrowej. Dużym uznaniem producentów cieszą się odmiany roślin bobowatych z przeznaczeniem na cele konsumpcyjne i cele paszowe. Hodowla Roślin DANKO w 2017 roku zarejestrowała nową wczesną odmianę soi Erica dostosowaną do polskich warunków glebowych i klimatycznych, która, mamy nadzieję, będzie się cieszyła dużym powodzeniem wśród kupujących i pomoże przekonać się polskim rolnikom do uprawy tego gatunku.

Spółki hodowli roślin KOWR odgrywają dominującą rolę w hodowli roślin w Polsce – posiadają 49,9% odmian roślin rolniczych i 59,9% odmian roślin warzywnych, pochodzących z krajowej hodowli wpisanych do Rejestru Odmian. Natomiast udział odmian spółek we wszystkich odmianach wpisanych do Rejestru Odmian wynosi 31,4% (rośliny rolnicze – 23,6% i warzywne – 44,4%).

Zastosowanie rodzimego, wysokiej jakości materiału siewnego jest gwarancją wysokich plonów, a także wysokich dochodów z produkcji roślinnej.

*Barbara Andrzejczak
Kierownik Wydziału Hodowli
Departament Nadzoru
nad Spółkami Strategicznymi KOWR*

Atrakcyjne grunty inwestycyjne KOWR

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, obok nieruchomości rolnych, w swojej ofercie posiada grunty inwestycyjne położone na terenie całej Polski. Zajmują one powierzchnię 70 tys. ha. Jest to największa w Europie Środkowo-Wschodniej oferta terenów przeznaczonych pod inwestycje.

W Polsce jest ok. 6 tys. działek inwestycyjnych, które czekają na inwestorów. Co roku powiększa się lista nabywców, a z oferty KOWR skorzystało już wiele światowych koncernów: Jerónimo Martins, Toyota, Mercedes-Benz, Michelin, Ikea, McDonald's, Electrolux, Viessmann, Cersanit czy Zalando. Współpraca z krajowymi i zagranicznymi firmami nie tylko przyczynia się do rozwoju gospodarczego kraju, ale również do otwierania nowych miejsc pracy (niekiedy na terenach, na których trudno znaleźć zatrudnienie). Wpływa to na poprawę warunków życia lokalnych społeczności.

Wiele terenów inwestycyjnych oferowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa położonych jest w Specjalnych Strefach Ekonomicznych. Podmioty in-

Krakowski Park Technologiczny

westujące w SSE mogą prowadzić działalność gospodarczą na preferencyjnych warunkach, takich jak ulgi i zwolnienia podatkowe. Umożliwia to rozwój ekonomiczny w różnych regionach kraju, a przede wszystkim dzięki tym inwestycjom powstają nowe miejsca pracy w regionach, w których rynek pracy jest ograniczony.

Obecnie w Polsce funkcjonuje 14 Specjalnych Stref Ekonomicznych. W 9 z nich KOWR posiada ponad 1,7 tys. ha gruntów.

Największą jest Wałbrzyska SSE, która obejmuje obszar prawie 2700 ha. Zainwestowało w niej blisko 200 przedsiębiorców z całego świata. W połowie 2016 r. KOWR, w zamian za objęcie udziałów, wniósł do Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej grunty o powierzchni ponad 270 ha, położone pod Jaworem. Wnieśnienie tych terenów do Strefy przesądziło o powodzeniu jednej z największych w naszym kraju inwestycji związanej z branżą motoryzacyjną. Na terenie o powierzchni około 50 ha budowana jest fabryka silników. Inwestycję szacuje się na 500 mln euro, a w zakładzie zatrudnienie znajdzie ponad pół tysiąca osób.

Salon Mercedesa wybudowany na gruntach KOWR w woj. dolnośląskim

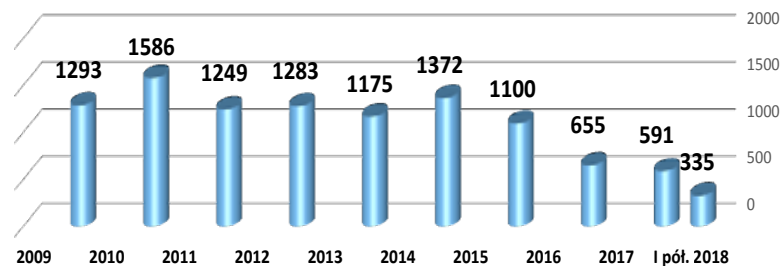
Prawie połowa z 70 tys. ha gruntów inwestycyjnych zlokalizowana jest na Dolnym Śląsku. Zauważono, że coraz większym zainteresowaniem inwestorów cieszą się grunty położone w południowo-wschodniej części Polski, które znajdują się na terenie działania Oddziałów Terenowych KOWR w Rzeszowie i Krakowie. Oddział Terenowy KOWR w Rzeszowie na cele nierolne przeznaczył 530 działek o łącznej powierzchni ok. 700 ha, natomiast Oddział Terenowy KOWR w Krakowie oferuje do sprzedaży grunty o przeznaczeniu inwestycyjnym o łącznej powierzchni ok. 33,3 ha.

Atutami terenów oferowanych przez KOWR jest ich znakomita komunikacja i duża powierzchnia, na której mogą powstać inwestycje typu: „greenfield”, parki technologiczne i przemysłowe, centra biznesowe, handlowe, logistyczne, składy magazynowe, jak również nowoczesne budownictwo mieszkaniowe. Część wchodzi w skład dynamicznie rozwijających się aglomeracji i ośrodków przemysłowych (Warszawa, Wrocław, Poznań, Katowice). Działki inwestycyjne oferowane przez KOWR położone są w bezpośrednim sąsiedztwie lub w bliskiej odległości od strategicznych węzłów komunikacyjnych i transportowych – istniejących lub budowanych autostrad i lotnisk. Dodatkowym ich atutem jest uregulowany stan prawny.

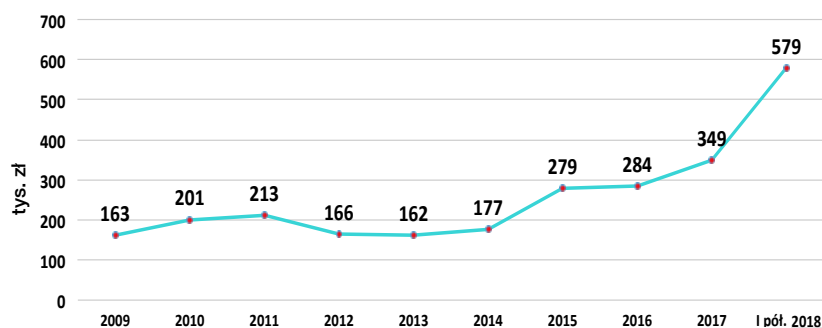
Od kilku lat Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (wcześniej ANR) odnotowuje sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych na zbliżonym poziomie około 1000 ha. Roczne wpływy z ich sprzedaży to ok. 300 mln zł.

W 2017 r. KOWR sprzedał prawie 600 ha za kwotę 206 mln zł. Średnia cena za 1 ha wszystkich sprzedanych nieruchomości inwestycyjnych osiągnęła poziom 348,6 tys. zł. Najwyższą odnotowano w OT KOWR w Łodzi – prawie 762 tys. zł za ha.

Sprzedaż gruntów nierolnych (ha) w latach 2009 – I półrocze 2018 r.

Średnie ceny sprzedaży gruntów nierolnych w tys. (zł/ha) w latach 2009 – I półrocze 2018 r.

Trefl – fabryka kart zbudowana na gruntach KOWR

W pierwszym półroczu 2018 r. KOWR sprzedał prawie 335 ha za kwotę 195 mln zł. Średnia cena za 1 ha gruntów w skali kraju wyniosła 579 tys. zł.

Podstawowym trybem sprzedaży państwowych nieruchomości jest przetarg nieograniczony. Przetargi organizowane są w 17 Oddziałach Terenowych KOWR. W przetargach mogą brać udział osoby fizyczne i prawne, które wpłaciły wadium i stały się we właściwym miejscu.

Istnieje możliwość nabycia nieruchomości inwestycyjnej od KOWR przy rozłożeniu płatności na raty. Ma to miejsce wyłącznie przy sprzedaży w kolejnym przetargu, jeżeli poprzedzający przetarg nie został rozstrzygnięty. W takim przypadku cenę sprzedaży można rozłożyć tylko na roczne raty; wysokość pierwszej wpłaty nie może być jednak niższa niż 50%, a okres spłaty całej należności nie dłuższy niż 5 lat. Inne warunki rozłożenia ceny sprzedaży na raty, podyktowane specyfiką sprzedawanej nieruchomości, są możliwe po uzyskaniu zgody Dyrektora Generalnego KOWR.

Wszelkie informacje dotyczące ofert i przetargów w tym harmonogramy i ogłoszenia można uzyskać na portalu internetowym KOWR (www.kowr.gov.pl), a także w siedzibie właściwego Oddziału Terenowego KOWR oraz w miejscowości, gdzie znajduje się nieruchomość.

Wojciech Adamczyk
p.o. Rzecznik Prasowy KOWR

Rynek tytoniu w Polsce

monitorowanie i nadzór

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa monitoruje krajową uprawę tytoniu, produkcję i obrót surowcem tytoniowym oraz prowadzi nad nimi nadzór. Działania te mają na celu uszczelnienie obrotu wysuszonymi liśćmi tytoniu w Polsce i ograniczenie szarej strefy.

Warunkiem prowadzenia przez producenta rolnego działalności w zakresie uprawy tytoniu, produkcji lub zbytu surowca tytoniowego jest uzyskanie wpisu do rejestru producentów surowca tytoniowego, prowadzonego przez Dyrektora oddziału terenowego KOWR właściwego ze względu na miejsce zamieszkania i adres albo siedzibę i adres producenta rolnego. Wpis do rejestru dokonywany jest na wniosek producenta rolnego.

Producent wpisany do rejestru ma obowiązek przekazywania do Dyrektora OT KOWR corocznie do 15 maja informacji na temat prowadzonej uprawy tytoniu oraz produkcji i zbytu surowca tytoniowego (dane za poprzedni oraz bieżący rok).

Poprawność sporządzenia oraz zgodność ze stanem faktycznym danych zawartych we wniosku oraz w informacji rocznej podlegają okresowym kontrolom przeprowadzanym przez KOWR.

Osiągnięcie nadrzędnego celu regulacji, jakim jest ograniczenie szarej strefy w handlu suszem tytoniowym i wyrobami tytoniowymi w Polsce, sprawia, że monitoring, nadzór oraz kontrola wymagają zaangażowania oraz dostępu wielu organów administracji publicznej do danych zawartych w rejestrze producentów surowca tytoniowego. W związku z tym w przepisach przewidziano możliwość udostępniania przez KOWR danych zgromadzonych w rejestrze producentów surowca ty-

toniowego organom administracji publicznej, a także sądom i prokuratorom w zakresie niezbędnym do wykonywania ich zadań ustawowych.

W przepisach określono ponadto procedurę zniszczenia surowca tytoniowego. Zniszczenie będzie się odbywało pod nadzorem osoby upoważnionej do tej czynności przez Dyrektora Generalnego KOWR po złożeniu w OT KOWR stosowanej informacji o zamiarze zniszczenia surowca przez producenta.

Wykreślenie z rejestru producentów surowca tytoniowego może odbyć się na wniosek producenta lub z urzędu (w sytuacji, gdy producent surowca tytoniowego nie przekaze rocznej informacji oraz nie poinformuje o zaprzestaniu uprawy tytoniu). Producent wykreślony z rejestru producentów surowca tytoniowego, który nadal będzie posiadał surowiec tytoniowy, ma obowią-

zek przekazywania informacji o zawarciu umowy zbycia tego surowca albo o zamiarze jego zniszczenia.

Obowiązujące przepisy przewidują szereg sankcji dla producentów za niewywiązywanie się z nałożonych na nich obowiązków.

W przypadku gdy w wyniku kontroli zostanie ustalone, że rzeczywista powierzchnia uprawy tytoniu w danym roku jest większa niż powierzchnia uprawy zgłoszona w corocznie przekazywanej informacji co najmniej o 10%, zniszczeniu będzie podlegała powierzchnia uprawy tytoniu przekraczająca powierzchnię zgłoszoną.

Nieprzestrzeganie obowiązku składania rocznej informacji, przekazywanie jej po terminie, przekazywanie informacji niepełnych lub niezgodnych ze stanem faktycznym będzie natomiast skutkowało wymierzeniem kary grzywny. Z odpowiedzialności karnej (grzywna) wyłączony zostanie producent surowca tytoniowego, który w przekazanej informacji o powierzchni uprawy tytoniu podał powierzchnię różniącą się nie więcej niż o 5% od rzeczywistej powierzchni upraw ustalonej w wyniku kontroli, oraz producent, w odniesieniu do którego wydano decyzję o zniszczeniu uprawy tytoniu i dokonano tego zniszczenia w przypadku, gdy stwierdzona w wyniku kontroli powierzchnia uprawy tytoniu jest większa co najmniej o 10% od powierzchni zgłoszonej.

Sankcją za prowadzenie uprawy tytoniu bez uzyskania wpisu do rejestru producentów surowca tytoniowego będzie natomiast zniszczenie całej uprawy tytoniu na koszt prowadzącego tę uprawę.

Określenie tak dotkliwych sankcji ma na celu uniemożliwienie producentom wprowadzania surowca tytoniowego do nielegalnego obrotu oraz zapewnienie wiarygodności przekazywanych danych na potrzeby monitorowania upraw tytoniu.

W ramach prowadzanego monitoringu rynku tytoniu, KOWR zbiera także dane od nabywców surowca tytoniowego. Na mocy art. 9b ust. 6 ustawy z dnia

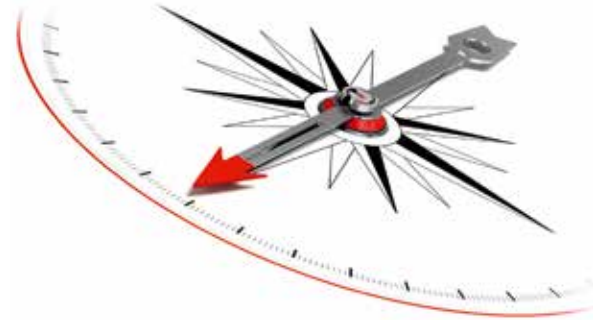
6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym pośredniczące podmioty tytoniowe oraz przedsiębiorcy zagraniczni posiadający oddział z siedzibą na terytorium kraju, przekazują Dyrektorowi Generalnemu KOWR informacje dotyczące masy suszu tytoniowego skupionego od producentów surowca tytoniowego. Informacje pozyskane od nabywców o masie surowca tytoniowego dostarczonego nabywcy na podstawie umowy, w zestawieniu z informacjami pozyskanymi od producentów o masie skupionego surowca tytoniowego w podziale na grupy odmian, umożliwią przeprowadzenie tzw. kontroli krzyżowej, podczas której weryfikacji podlega ilość suszu tytoniowego sprzedanego z ilością skupioną.

Przedstawione rozwiązania mają doprowadzić do ograniczenia szarej strefy w handlu suszem tytoniowym i wyrobami tytoniowymi w Polsce. W konsekwencji pozytywnie to wpłynie na polską gospodarkę, która w wyniku nieuczciwych działań na rynku tytoniu co roku traci znaczny dochód.

*Anna Taberska
Główny Specjalista w Wydziale Monitorowania
Rynków Rolnych
Departament Interwencji Rynkowych KOWR*

Strategia kluczem

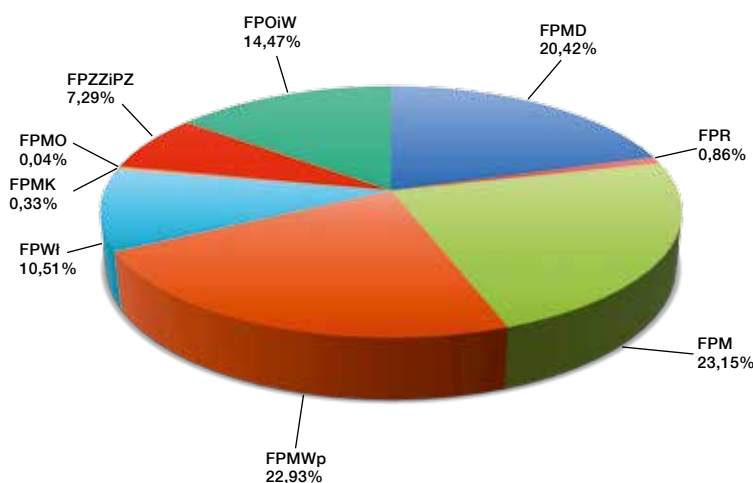

do skutecznych działań promocyjnych

Do zadań promocyjnych realizowanych przez Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa należy obsługa Funduszy Promocji. Na mocy ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych utworzono 9 odrębnych funduszy promocji, reprezentujących poszczególne branże sektora rolno-spożywczego: Fundusz Promocji Mleka, Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego, Fundusz Promocji Mięsa Wołowego, Fundusz Promocji Mięsa Końskiego, Fundusz Promocji Mięsa Owczego, Fundusz Promocji Ziarna Zboż i Przetworów Zbożowych, Fundusz Promocji Owoców i Warzyw, Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego oraz Fundusz Promocji Ryb. Łączny roczny budżet (zależny od poziomu wpływów) oscyluje na poziomie ok. 50 mln zł. Od początku istnienia funduszy promocji produktów rolno-spożywczych, tj. od 1 lipca 2009 r., do 31 lipca 2018 r. na konta funduszy wpłynęło łącznie ponad 430 mln zł (najwięcej w ramach Funduszu Promocji Mleka

– ponad 23% wszystkich wpływów, Funduszu Promocji Mięsa Wieprzowego – ok. 23% oraz Funduszu Promocji Mięsa Drobiowego – ok. 20%).

Oprócz działań związanych z budowaniem popytu na produkty rolno-spożywcze, pogłębianiem wiedzy konsumentów o jakości żywności oraz o zaletach produktów objętych działaniami promocyjnymi istotnym celem utworzenia funduszy była integracja, kompleksowy rozwój branży oraz poszukiwanie nowych rynków zbytu dla polskich produktów rolno-spożywczych. Jednym z kluczowych założeń wdrożonego narzędzia finansowego wspierania marketingu rolnego była możliwość uzyskania tzw. wkładu własnego organizacji branżowych i międzybranżowych na realizację kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych m.in. współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Do finansowania dotychczas realizowanych również ze środków funduszy 25 (w ramach 37) programów informacyjnych i/lub promocyjnych włączyło się 6 funduszy promocji (Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego – 11 programów Fundusz Promocji Mięsa Wołowego – 10, Fundusz Promocji Owoców i Warzyw – 8, Fundusz Promocji

Procentowy udział wpływów na poszczególne fundusze promocji produktów rolno-spożywczych w odniesieniu do łącznych wpływów na FPPRS (od początku funkcjonowania FPPRS do 31 lipca 2018 r.)

Mięsa Drobiowego – 3, Fundusz Promocji Mleka oraz Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych – po 2 programy). Osiem programów było realizowanych w oparciu o wielofunduszowe finansowanie.

Integracja poszczególnych branż krajowego sektora rolno-spożywczego w realizacji zadań informacyjno-promocyjnych zyskuje na znaczeniu w kontekście efektywności prowadzonych działań marketingowych. Integracja działań oraz realizacja wspólnych projektów na poziomie krajowym i zagranicznym stanowi szansę na skuteczne zbudowanie przewagi konkurencyjnej dla polskich produktów rolno-spożywczych. Coraz więcej wydarzeń skierowanych na rynek krajowy realizowanych jest w oparciu o wielofunduszowe (tj. finansowane z różnych funduszy promocji) inicjatywy projektowe.

Potrzeby poszczególnych sektorów rolno-spożywczych w odniesieniu do realizowanych ustawowych działań zmieniały się na przestrzeni lat. Koncentracja działań informacyjno-promocyjnych na rynku krajowym bądź intensyfikacja tych działań na rynkach zagranicznych były wynikiem indywidualnego zapotrzebowania, a także założeń i wyzwań, które wskazywali przedstawiciele branży.

Można zaobserwować wzrastającą liczbę zadań finansowanych z funduszy promocji. Od początku istnienia funduszy Komisje Zarządzające wprowadziły do planów finansowych 2037 zadań. Najwięcej propozycji włączyły do planów finansowych: Komisja Zarządzająca Funduszu Promocji Mleka – 756, pozostałe komisje przyjęły do realizacji kolejno 268 propozycji – FPMWł, 254 – FPMWp, 234 – FPMD, 194 – FPZZiPZ, 140 – FPOiW, 79 – FPR, 68 – FPMK, 44 – FPMO. Do planów finansowych na rok 2018 (do 31 sierpnia 2018 r.) wprowadzono rekordową liczbę 345 propozycji zadań.

Od początku funkcjonowania funduszy promocji produktów rolno-spożywczych ARR/KOWR wydał 18 877 decyzji administracyjnych, w tym 3586 decyzji dot. realizowanych zadań. Dominującą część stanowiły decyzje dotyczące działań informacyjno-promocyjnych.

Fundusze promocji powstały w 2009 roku i od tego czasu na rynku konsumenckim zaszły istotne zmiany. Zjawiska i procesy w wyniku różnorodnych działań (m.in. czynników ekonomicznych, społecznych i kulturowych, a także przyrody) podlegają ciągłym modyfikacjom. Istotnie zmienia się poziom i struktura spożycia artykułów rolno-spożywczych, przeobrażeniu ulega styl życia oraz preferencje żywieniowe potencjalnego konsumenta. Powyższe czynniki na nowo określają i na nowo ukierunkowują informacyjno-promocyjne działa-

nia branżowe, wskazując na potrzebę ich regularnego dostosowywania do oczekiwań zmieniającego się konsumenta oraz potrzeb rynkowych. Dlatego od 2017 r. wszystkie Komisje Zarządzające poszczególnych funduszy promocji, realizując nowy ustawowy obowiązek, opracowują Strategię Promocji dla branży na dany rok. Dokument ten określa problemy, potrzeby, ale także kierunki rozwoju branży, często wskazując obszar geograficzny, a przede wszystkim tematykę oczekiwanych do realizacji wydarzeń. Sformułowane i opisane cele stanowią wytyczną dla ogólnokrajowych organizacji zrzeszających producentów rolnych lub przetwórców produktów rolno-spożywczych¹, a także ogólnokrajowych organizacji branżowych lub międzybranżowych zrzeszających producentów lub przetwórców produktów rolno-spożywczych², które ubiegają się o środki funduszy promocji. Aktualizacje dokumentu strategii są regularnie zamieszczane na stronie internetowej KOWR. W odniesieniu do lat ubiegłych zauważalnie wzrosła liczba zadań informacyjno-promocyjnych realizowanych w oparciu o wielofunduszowe finansowanie. Integracja działań zauważalna jest zarówno na poziomie lokalnym, jak i krajowym – działania dwufunduszowe oraz wielofunduszowe. Branża rolno-spożywcza dostrzegła skuteczność międzybranżowej komunikacji i promocji polskiej żywności, dostosowując prowadzone działania do potrzeb rynkowych.

UWAGA !

Wszyscy uczestnicy funduszy promocji produktów rolno-spożywczych (wplacający oraz wykonawcy zadań) zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2013 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2017 r. poz. 1853) są zobowiązani do uzyskania wpisu w rejestrze ewidencji producentów (EP) prowadzonym przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Szczegółowe informacje dot. rejestracji są dostępne na stronie internetowej ARiMR, pod adresem: <http://www.arimr.gov.pl/dla-beneficjenta/ewidencja-producentow-rolnych.html>

*Emilia Olszewska-Brzezińska
Zastępca Dyrektora
Departamentu Rozwoju Rynku KOWR*

1. Ustawa o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz.U. 2017.2160 j.t.) art. 9 ust. 2 pkt. 1.

2. Ustawa o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz.U. 2017.2160 j.t.) art. 9 ust. 2 pkt. 2.

Myśl lokalnie, działaj lokalnie

Polski konsument już wie, że krajowe produkty są lepsze od sprowadzanych z zagranicy. Chce nabywać żywność dobrą i zdrową, szuka jej w sklepach i na bazarkach. To od producentów zależy, czy wytwarzane przez nich wysokojakościowe wyroby jak najkrótszą drogą trafią do nabywców. Podpowiadamy kilka sposobów skutecznego dotarcia do konsumenta.

Na łamach poprzednich wydań „Biuletynu Informacyjnego” przybliżaliśmy Państwu aktualne trendy rynkowe, opisywaliśmy aktualne zachowania konsumentów i ich zmieniające się zapotrzebowanie na żywność wysokiej jakości. Dziś świadomy konsument to przede wszystkim osoba, która dba o swoje zdrowie, a profilaktyka w tym zakresie polega przede wszystkim na uprawianiu sportu oraz eliminacji z codziennej diety produktów mogących mieć szkodliwy wpływ na organizm. Tyle w teorii. A w praktyce? O ile ze znalezieniem amatorskich czy profesjonalnych przyrządów lub miejsc, w których można uprawiać sport na wybranym przez siebie poziomie, nie ma większego problemu, o tyle z kupnem żywności wysokiej jakości, co do jakości której można mieć pewność, jest trochę trudniej. Wynika to z dwóch rzeczy. Po pierwsze, dostęp do tych produktów jest ograniczony. Wysokojakościowa żywność nie jest produkowana na masową skalę, przez co w rywalizacji o miejsce na półkach sklepowych przegrywa z niskomaryżowymi produktami

seryjnymi. Po drugie, w gąszczu różnych graficznych oznaczeń, które są zamieszczane na opakowaniach produktów spożywczych, trudno czasem się zorientować, co konkretnie który znaczek symbolizuje. Czy jest rekomendacją innych konsumentów, czy potwierdzeniem jakości, a jeśli tak, to jakiej i przez kogo. Dlatego kluczowym wyzwaniem staje się dziś zapewnienie stałego dostępu do żywności wysokiej jakości, a ponadto do informacji o certyfikatach jakości i oznaczeniach, którymi warto się kierować przy podejmowaniu decyzji zakupowych.

Kooperatywy i lokalne grupy działania

To paradoks naszych czasów: w dobie globalizacji coraz większe znaczenie ma lokalność i fizyczna bliskość. Warto z tego skorzystać.

Pomysłów, jak zbudować kompleksową ofertę regionalnych produktów wysokiej jakości, jest wiele, przyjrzyjmy się jednemu z nich. Dotyczy on stwo-

rzenia bazy na poziomie lokalnym. Wyobraźmy sobie „mieszczucha”, który wybrał się za miasto w poszukiwaniu regionalnych produktów oraz owoców i warzyw od rolnika. Czy ma on tyle czasu, żeby jeździć od producenta do gospodarza i w ten sposób zapełniać swój koszyk? Czy jest w stanie znaleźć ich wszystkich i ułożyć trasę przejazdu tak, żeby w miarę w krótkim czasie kupić wszystko, czego potrzebuje? Raczej nie. A gdyby regularnie mógł przyjeżdżać w jedno miejsce, w którym stale będą dostępne regionalne produkty spożywcze? Gdyby wiedział, że np. w każdy wtorek w konkretnym miejscu otwiera się spontaniczny, nawet objazdowy sklep, w którym kupi produkty od zaprzyjaźnionych producentów i rolników? Wtedy szansa, że „mieszczuch” wróci do domu z zakupami na cały tydzień, jest zdecydowanie większa. Taki model dystrybucji wymaga od działających lokalnie producentów żywności i rolników wspólnego podejścia względem konsumenta. Warto zacząć myśleć o zakładaniu kooperatyw lub lokalnych grup działania, dzięki którym wytwarzane w ramach takiej współpracy produkty będą sprzedawane w jednym, łatwo dostępnym dla konsumenta miejscu czy nawet miejscach. Mogą to być albo sklepy obwoźne, albo powierzchnia sprzedażowa u jednego producenta, do którego trafiają towary wszystkich uczestników takiej grupy lub kooperatywy. Mogą to także być bazarki, z tą tylko różnicą, że w modelu współpracy każdy członek grupy bierze produkty jej wszystkich uczestników i jedzie sprzedawać je na wybranych przez siebie miejscach targowych. Dzięki temu zwielokrotnione zostaną punkty dystrybucji dla każdego z produktów skupionych w danej kooperatywie. Dodatkowo, budując ofertę kilkunastu lub kilkudziesięciu produktów, można wysyłać je do wybranych sklepów wspólnym transportem, co z jednej strony obniża koszty logistyki, z drugiej sprawia, że oferta sklepu, bogata w produkty regionalne, zaczyna przyciągać nowych klientów. Słowem, zrzeszanie się,

tworzenie kooperatyw, zakładanie lokalnych grup działania i budowanie dzięki temu stałych punktów sprzedaży produktów regionalnych sprawia, że rośnie dostępność takiej żywności i świadomość konsumentów, że mają alternatywę do produktów masowych.

Dotrzyj z ofertą przez internet

Internet i media społecznościowe są dziś jednym z najszybszych kanałów dotarcia do konsumentów i – umiejętnie wykorzystane – są w stanie przełożyć się na wymierne efekty sprzedażowe. Chodzi z jednej strony o pokazywanie samego produktu, miejsca i sposobu, w jaki powstaje, ale także informowania, gdzie i w jakiej cenie można go kupić. Stworzona przez KOWR strona internetowa www.polskasmakuje.pl i aplikacja mobilna Polska Smakuje skupiają producentów żywności i rolników, którzy oferują produkty żywnościowe wysokiej jakości, wytwarzane zgodnie ze specyficznymi, często tradycyjnymi metodami produkcji, na bazie rodzimych surowców, wyróżniające się cechami jakościowymi i zdrowotnymi oraz walorami smakowymi. Aplikacja, będąca dodatkowym narzędziem komunikacji, skierowana jest głównie do osób, które szukają lokalnych specjalistów, podróżując po Polsce. Jest to wyjście naprzeciw trendowi, jakim jest turystyka kulinarna. Ponieważ coraz częściej celem podróży obierany jest w odniesieniu do tego, co dany region oferuje pod kątem kulinarnym, a czasem kuchnia danego regionu jest celem samym w sobie, aplikacja daje możliwość znalezienia regionalnych producentów żywności w całej Polsce. Dlaczego warto założyć tam swoje konto? Przede wszystkim dlatego, że jest to dziś jedyne miej-

sce w wirtualnej przestrzeni, które gromadzi informacje o regionalnych producentach żywności i rolnikach sprzedających swoje produkty bezpośrednio konsumentom. W chwili przygotowywania niniejszego artykułu na Polska Smakuje zarejestrowanych było blisko 200 wystawców, którzy opublikowali w bazie ponad 1000 produktów. Stronę odwiedza kilka tysięcy osób miesięcznie i wszystkie te liczby stale rosną. Co ważne, na Polska Smakuje można sprawdzić zarówno ceny prezentowanych produktów, jak i adresy miejsc, w których można je kupić. Są to i mogą to być adresy miejsc produkcji, a także sklepów stacjonarnych i innych miejsc, w których są sprzedawane, również w ramach zawiązywanych kooperatyw spożywczych czy lokalnych grup działania. Rozwiązanie to, wraz z wzrostem zainteresowania zarówno producentów i rolników, jak i konsumentów, będzie na bieżąco rozwijane i dopasowywane do ich potrzeb.

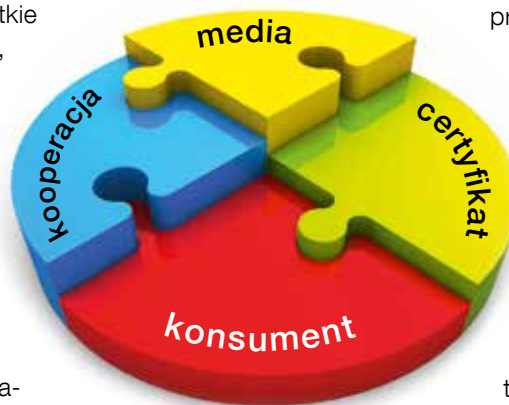
Jakie certyfikaty warto mieć

Sięgając do wielu badań i opracowań nt. świadomości konsumenckiej klientów, możemy stwierdzić, że współczesny konsument to osoba, która ze zrozumieniem czyta etykiety wyrobów spożywczych. Już nie tylko logo producenta, ale coraz częściej skład produktu ma większy wpływ na wybór. Z przeprowadzonego w 2018 r.

przez IRCenter badania wynika, że 24% konsumentów czyta etykiety kupowanych produktów. Choć badanie nie dotyczyło rozpoznawalności umieszczanych na opakowaniach znaków graficznych, to można stwierdzić, że zielony „euroliść” jest dziś rozpoznawalnym znakiem i konsumenci wiedzą, że oznacza on najwyższą jakość. Jakość, która jest wynikiem przestrzegania restrykcyjnych norm produkcji, aby dany produkt był wytwarzany w zgodzie z naturą i środowiskiem naturalnym. Warto wiedzieć, że zgodnie z raportem „Europeans’ attitudes towards food security, food quality and the countryside report” opublikowanym przez Eurobarometer w lipcu 2012 roku rozpoznawalność logo rolnictwa ekologicznego w Polsce została oszacowana na 12% przy średniej unijnej 24%. Z kolei raport „Żywność ekologiczna w Polsce 2017” autorstwa IMAS International wykazał, że znajomością zielonego listka może się pochwalić już 33% konsumentów. Na uzyskany wynik na pewno wpływa duża liczba oznaczeń żywności obecnych na rynku, ale cieszy fakt, że coraz bardziej zaczyna się on wyróżniać na tle innych certyfikatów.

Warto zatem, żeby produkty ekologiczne, tradycyjne i regionalne posiadały konkretne oznaczenia, które są potwierdzeniem ich wysokiej jakości, przynależności do miejsca i tradycji.

Paweł Kocon
Dyrektor Departamentu Rozwoju Rynku KOWR

Podróż w poszukiwaniu odpoczynku i dobrego smaku – Polska smakuje w agroturystyce

Cudze chwalicie, swego nie znacie. W zasięgu ręki mamy wspaniałe gospodarstwa agroturystyczne, a w nich prawdziwe bogactwo oryginalnych potraw i znakomitych tradycyjnych wyrobów. Polskie gospodarstwa agroturystyczne to idealne miejsce do odkrywania nowych smaków. Współpraca właścicieli gospodarstw agroturystycznych z lokalnymi producentami może być biznesowym strzałem w dziesiątkę.

**Polska
smakuje**

Ważnym zadaniem Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa jest informowanie o polskich produktach rolnych i żywnościowych, metodach ich produkcji, systemach jakości produktów rolnych i żywnościowych, o walorach zdrowotnych takiej żywności. W ten sposób upowszechnia się także wiedzę o rodzimym dziedzictwie kulturowym. Każda społeczność lokalna wytwarza bowiem produkty na miarę swoich potrzeb, w myśl wartości, które kultywuje. Produkty lokalne, od wieków spożywane przez mieszkańców danego regionu, zapewniają kontakt z niezapomnianymi smakami, znanymi od dziesiątek lat. Warto te produkty promować, mówić o nich, tak by jak najwięcej konsumentów mogło poznać ich wyjątkowy i niepowtarzalny smak.

A gdzie takich produktów szukać? W gospodarstwach agroturystycznych! To właśnie z myślą o promowaniu produktów regionalnych i tradycyjnych oraz nawiązywaniu współpracy pomiędzy gospodarstwami agroturystycznymi a wytwórcami żywności lokalnej i tradycyjnej powstał cykl reportaży telewizyjnych zatytułowanych „Polska smakuje w agroturystyce”.

Zdjęcia zrealizowano w gospodarstwach agroturystycznych z regionów: kujawsko-pomorskiego, mazowieckiego, podlaskiego, pomorskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego. W kolejnych odcinkach prezentowały się gospodarstwa ekologiczne, jak również takie, które prowadzą integrowaną produkcję czy wytwarzają produkty wpisane na Listę Produktów Tradycyjnych MRiRW, jak pół-

gęsek, powidła śliwkowe z Doliny Dolnej Wisty, oleje rzepakowy i lniany, sery kozie, sękacz czy pierniki. W gospodarstwach są prowadzone warsztaty edukacyjne, jak choćby zajęcia z wypieku pierników szczecińskich.

W każdym odcinku znalazły się rozmowy z właścicielami gospodarstw na temat prowadzonej w nich tradycyjnej produkcji żywności i współpracy z lokalnymi producentami. Nieodzownym elementem felietonów była prezentacja produktów tradycyjnych charakterystycznych dla danego regionu.

Agroturystyka z roku na rok staje się coraz bardziej popularnym sposobem na wypoczynek. Kontakt z przyrodą, cisza i spokój – Polacy i goście z zagranicy doceniają wypoczynek na wsi, gdzie mogą spróbować regionalnych potraw i pooddychać świeżym powietrzem. Często miejscowa kuchnia sama w sobie jest celem podróży. To wielka szansa dla lokalnych producentów.

Wiadomo, że w pojedynkę trudniej, więc dobrym pomysłem na rozwijanie sprzedaży produktów z regionu jest choćby zawiązywanie nowych lokalnych kooperatyw, tj. współpracy między gospodarstwami a rolnikami i lokalnymi producentami żywności w zakresie dystrybucji. Chodzi o to, by wytwarzane lokalnie produkty trafiały do konsumentów poprzez gospodarstwa agroturystyczne. Skorzystają na tym zarówno producenci, właściciele gospodarstw, jak i konsumenci, którzy coraz chętniej przemierzają Polskę w poszukiwaniu wyjątkowych smaków.

Oprac. Departament Rozwoju Rynku KOWR

Krynica 2018: rolnictwo wymaga innowacyjnego podejścia

„Innowacje jako wyzwanie dla rolnictwa” to temat panelu dyskusyjnego, który wzbudził duże zainteresowanie uczestników XXVIII Forum Ekonomicznego w Krynicy. Dyskusja została poświęcona zdefiniowaniu, na czym polegają innowacje w rolnictwie, a także nakreśleniu roli Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w aktywnym wsparciu rolników i producentów żywności.

W tym roku po raz pierwszy partnerami Forum Ekonomicznego w Krynicy (4–6 września 2018 r.) zostali Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. W ramach obecności instytucje zorganizowały m.in. panel dyskusyjny „Innowacje jako wyzwanie dla rolnictwa”, w którym wzięli udział: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jan Krzysztof Ardanowski, Dyrektor Generalny KOWR Piotr Serafin, Izabella Byszewska, Prezes Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego, oraz Mieczysław Babalski, Przewodniczący Kujawsko-Pomorskiego Stowarzyszenia Producentów Ekologicznych EKOŁAN.

Dyskusja w zdecydowanej większości była poświęcona krótkoterminowym planom i działaniom, które w najbliższym czasie zamierzają podjąć Ministerstwo i Krajowy Ośrodek tak, by poprzez konkretne projekty zaoferować realne wsparcie branży. Minister Ardanowski zarysował nowe podejście, które polegać ma na rozwiązywaniu aktualnych problemów tu i teraz poprzez wdrażanie z jednej strony konkretnych rozwiązań technologicznych, z drugiej – projektów mających na celu pobudzenie przedsiębiorczości i wsparcie w zakresie dystrybucji produkowanej przez producentów regionalnych i rolników żywności. Dyrektor Serafin przybliżył kluczowe projekty, które są i będą w najbliższym czasie realizowane przez KOWR. Do najważniejszych z nich należą: projekt teledetekcji, który

polega na satelitarnym mapowaniu obszarów objętych kłeskami żywiołowymi, oraz projekt budowy platformy żywnościowej, której celem jest utworzenie giełdy pozwalającej uczestnikom rynku rolno-spożywczego na zawieranie kontraktów typu SPOT. W ramach komunikacji do konsumentów zapowiedziana została dalsza rozbudowa strony internetowej oraz aplikacji mobilnej Polska Smakuje, która już dziś prezentuje informacje o ponad 1000 certyfikowanych produktach spożywczych, a także tworzenie sieci bazarków Polska Smakuje. Ideą tego projektu jest zapewnienie w wybranych miastach Polski na terenach pozostających w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa stałego dostępu do regionalnych producentów żywności i rolników i oferowanych przez ich najlepszych produktów spożywczych. To tylko wybrane projekty, które są przygotowywane i w najbliższym czasie będą realizowane i wdrażane przez KOWR. A wszystko pod szyldem innowacji i nowych technologii w rolnictwie.

*Paweł Kocon
Dyrektor Departamentu Rozwoju Rynku KOWR*

Polska smakuje

blogerkom kulinarnym z Dubaju

KOWR podejmuje kolejne działania w kierunku promocji marki polskiej żywności na rynkach perspektywicznych. Tym razem za cel postawiliśmy sobie Zjednoczone Emiraty Arabskie – kierunek z ogromnym potencjałem dla naszych producentów żywności, gdzie marka polska nie jest jeszcze trwale ugruntowana.

Aby zwiększyć świadomość mieszkańców ZEA na temat produktów z Polski, nawiązaliśmy współpracę z popularnymi blogerkami kulinarnymi z Dubaju. Zabraliśmy je w podróż, by mogły odkryć polską żywność u jej źródła i podzielić się wrażeniami.

W ciągu ośmiu dni blogerki poznały świeżość owoców zerwanych w sadzie, warzyw kupionych prosto od gospodarza. Spróbowały wielu potraw wykorzystujących polskie produkty w tradycyjny i nowoczesny sposób. Wysłuchały historii regionalnych wytwórców, rolników, kucharzy, restauratorów, dziennikarzy kulinarnych, którzy okazali się najlepszymi ambasadorami polskiej żywności. Podróż blogerek stała się tłem do wielowątkowej opowieści o polskich produktach i ewolucji polskiej kuchni. Opowieści tej przysłuchiwali się odbiorcy blogerek, którzy śledzili każdy moment podróży i razem z nimi podróżowali po Polsce dzięki relacjom w mediach społecznościach – przede wszystkim na Instagramie i Facebooku. Pod zdjęciami i nagraniami pojawiło się wiele komentarzy osób, które zapragnęły odwiedzić Polskę i spróbować tych wspaniałości.

W jaki sposób udało się wzbudzić zainteresowanie? Polska żywność niezaprzeczalnie może pochwalić się jakością i smakiem, ważniejszy okazał się jednak spo-

sób pokazania tematu. Blogerki usłyszały historie o pasji, szukaniu inspiracji w naturze i tradycji, czego efektem jest wysokowartościowy produkt. To opowieść, która przemawia do odbiorcy i którą chcemy przekazywać światu, budując markę polskiej żywności.

Strategia tzw. storytellingu, z której skorzystaliśmy, wpisuje się w trendy marketingowe ostatnich lat. Dodatkowo dzięki mediom społecznościom udało się przedstawić ją tysiącom potencjalnych konsumentów

Zdjęcia: Ishita B Saha (<http://www.ishitaunblogged.com>)

z Dubaju i całego świata. Na odbiór kampanii wpłynęły również piękne zdjęcia, które ilustrowały opowieść, przykuwając uwagę i oddziałując na wyobraźnię. Sensualne obrazy i relacje na żywo bezpośrednio zaangażowały odbiorców w wyprawę blogerek do Polski i pobudziły apetyt na więcej.

Pierwszy cel został osiągnięty: Dubaj zainteresował się polską żywnością. KOWR pragnie podtrzymać to

zainteresowanie kolejnymi działaniami promocyjnymi organizowanymi między innymi przy okazji obecności Polski na Expo 2020 w Dubaju. W dalszej perspektywie lokalny konsument ma mieć dostęp do polskich produktów i chcieć sięgać po nie na miejscu. Spójne działania ukierunkowane zarówno na konsumentów, jak i na przedsiębiorców sprawiają, że taki rezultat wydaje się coraz bardziej realny.

Relacje blogerek z wizyty w Polsce można obejrzeć na Poland Tastes Good na Facebooku oraz na profilach na Instagramie: @sanaonfood, @coffecakesandrunning, @ishitaunblogged. Zapraszamy również do śledzenia blogów, gdzie wkrótce mają pojawić się również dłuższe artykuły na temat polskiej kuchni:

<https://sana.ae/>

<https://ishitaunblogged.com/>

<https://coffecakesandrunning.com/>

<http://foodemag.com/>

*Anna Artemiuk-Błaszkiwicz
Specjalista*

*Wydział Współpracy Międzynarodowej
Departament Wsparcia Eksportu KOWR*

Sytuacja na rynkach rolnych

Rynek zbóż

Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych Ameryki (USDA) w sierpniu 2018 r. dokonał tylko niewielkiej korekty globalnych zbiorów zbóż. W sezonie 2018/2019 światowe zbiory zbóż prognozowane są na poziomie 2,07 mld ton – zbliżonym do poprzedniego sezonu. W wyniku dużych zapasów (496 mln ton) globalne zasoby zbóż ulegną prawdopodobnie niewielkiemu zmniejszeniu (o 1% w porównaniu z poprzednim sezonem, do 2,57 mld ton). W tej sytuacji, przy wzroście zużycia ziarna do 2,1 mld ton oraz zwiększeniu obrotów handlowych, zapasy zbóż na koniec bieżącego sezonu mogą się kształtować na poziomie 442 mln ton (o 11% niższym niż na początku sezonu), ale ich poziom nadal będzie relatywnie wysoki¹.

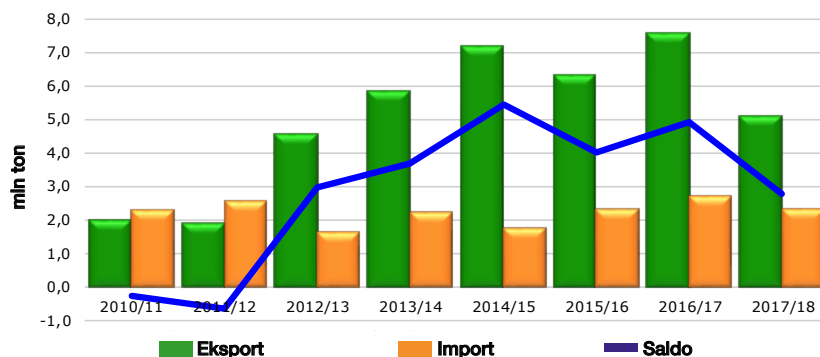
W Europie z uwagi na panującą suszę przewiduje się spadek zbiorów zbóż. W Unii Europejskiej zbiory mogą być o 5,5% mniejsze niż przed rokiem i wynieść niecałe 288 mln ton. Spadek zbiorów zbóż może być również notowany w krajach WNP (o 8%, do 212 mln ton), zwłaszcza w Federacji Rosyjskiej (spadek o 18%, do 104 mln ton). Pomimo obniżenia produkcji kraje WNP (z uwagi na wysoki poziom zapasów na początku sezonu 2018/2019) pozostaną liczącym się globalnym ekspor-

terem zbóż i będą stanowiły poważną konkurencję dla rynku unijnego. W Polsce zbiory zbóż podstawowych z mieszankami (bez kukurydzy, prosa i gryki) mogą się kształtować na poziomie 24 mln ton, o 14% niższym niż przed rokiem. Zbiory pszenicy oszacowano na około 10 mln ton, o 13,5% mniej niż w poprzednim roku. Zbiory żyta mogą obniżyć się o 9%, do 2,4 mln ton, a jęczmienia o 13%, do 3,3 mln ton². IERiGŻ-PIB przewiduje, że zbiory kukurydzy uprawianej na ziarno mogą wynieść 3,7–4,0 mln ton i być od 0,5% do 7% mniejsze niż rok wcześniej. W tej sytuacji krajowe zbiory zbóż w 2018 r. mogą się kształtować (łącznie z kukurydzą, prosem i gryką) na poziomie około 28 mln ton. Będzie to poziom o około 12% niższy niż przed rokiem.

W tej sytuacji podaż zbóż do skupu w sezonie 2018/2019 może być mniejsza niż w sezonie 2017/2018, w którym skupiono 9,6 mln ton zbóż podstawowych z mieszankami (dane meldunkowe) oraz 2,3 mln ton kukurydzy.

W bieżącym sezonie (2018/2019) w wyniku rosnącego zużycia paszowego i przemysłowego spodziewane jest dalsze zwiększenie krajowego zapotrzebowania na zboża. Szacuje się, że krajowe zużycie zbóż wyniesie 26,3 mln ton i będzie o 1% większe niż w sezonie 2017/2018. Tradycyjnie największą pozycję stanowi paszowe zużycie zbóż, które może być o 1% większe niż w poprzednim sezonie i prawdopodobnie wyniesie 16,3 mln ton.

Polski handel zagraniczny ziarnem zbóż i jego przetworami (w ekwiwalencie ziarna)

Źródło: obliczenia Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS i Ministerstwa Finansów, 2018 r. – dane wstępne.

1. Zapasy, produkcja oraz zużycie zbóż (bez ryżu) na świecie, w WNP i w UE według United States Department of Agriculture (USDA), sierpień 2018 r.
2. Wstępny szacunek głównych ziemiopłodów rolnych i ogrodniczych w 2018 r., GUS, Informacje sygnałowe, 30.07.2018 r.

Mniejsza podaż zbóż w bieżącym sezonie przy większym krajowym zużyciu przyczyni się do zmniejszenia eksportu. Dodatkowym czynnikiem ograniczającym eksport zbóż może być duża podaż ziarna ze strony głównych producentów, podobnie jak to miało miejsce w sezonie 2017/2018.

Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów w sezonie 2017/2018 (tj. lipiec 2017 – czerwiec 2018) z kraju wywieziono blisko 3,9 mln ton ziarna zbóż (w tym 1,8 mln ton pszenicy i 957 tys. ton kukurydzy), o 40% mniej niż w sezonie 2016/2017. Eksport ziarna odbywał się przede wszystkim do UE, w tym do: Niemiec (59% wolumenu eksportu ziarna), Hiszpanii (6%) i Czech (3%), a poza UE do: Arabii Saudyjskiej (8%), Egiptu (5%) oraz Nigerii i Kenii (po 2%).

Wartość eksportu ziarna zbóż wyniosła około 677 mln euro i była o 37% mniejsza od uzyskanej w sezonie 2016/2017.

W sezonie 2017/2018 eksport wysokoprzetworzonych produktów zbożowych z Polski ukształtował się na rekordowym poziomie. Wartość tych produktów, tj. pieczywa i wyrobów piekarskich, przetworów spożywczych otrzymanych przez spęcznienie i prażenie ziarna oraz ciasta makaronowego, w sezonie 2017/2018 wyniosła 1,8 mld euro i była o 8,5% wyższa niż w poprzednim sezonie. Produkty te były kierowane głównie do krajów UE (83% wartości eksportu), w tym zwłaszcza do: Niemiec (425 mln euro), Wielkiej Brytanii (200 mln euro), Czech (109 mln euro) i Francji (103 mln euro). Spośród krajów pozaunijnych największymi odbiorcami produktów zbożowych wysokoprzetworzonych były państwa należące do ugrupowania WNP, w tym Federacja Rosyjska (95 mln euro) i Ukraina (19 mln euro).

Do ważnych odbiorców należy zaliczyć również Arabię Saudyjską (35 mln euro) oraz Izrael (22,5 mln euro).

W tym czasie wyeksportowano produkty pierwotnego przetwórstwa zbóż za 228 mln euro wobec 210 mln euro w sezonie 2016/2017. Ich odbiorcami były przede wszystkim kraje UE (69% wartości tych produktów), w tym głównie Niemcy (30%).

Według obliczeń analityków Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych Ministerstwa Finansów łącznie w sezonie 2017/2018 wywóz zbóż i przetworów zbożowych (w przeliczeniu na ziarno) ukształtował się na poziomie 5,1 mln ton, o 33% niższym niż w poprzednim sezonie. Przychody z eksportu były o 9% mniejsze od uzyskanych sezon wcześniej i wyniosły 2,7 mld euro.

Import ziarna zbóż do Polski w sezonie 2017/2018 wyniósł 1,3 mln ton (w tym 665 tys. ton pszenicy, 248 tys. ton jęczmienia oraz 291 tys. ton kukurydzy) i był o 20% mniejszy niż w poprzednim sezonie. Najwięcej ziarna przywieziono od południowych sąsiadów (ze Słowacji i z Czech), a także z Ukrainy. Wartość importu ziarna była o 10% mniejsza niż rok wcześniej i wyniosła 292 mln euro.

Wydatki poniesione na zakup wysokoprzetworzonych produktów zbożowych w analizowanym sezonie ukształtowały się na poziomie 531 mln euro wobec 503 mln euro w sezonie 2016/2017. Wartość importu produktów zbożowych pierwotnego przetwórstwa w porównaniu z sezonem 2016/2017 była o 8% większa i wyniosła 218 mln euro. Ponad 97% produktów pierwotnego przetwórstwa i wysokoprzetworzonych produktów zbożowych zostało przywiezionych z państw UE, głównie z Niemiec.

W sezonie 2017/2018 import zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna) wyniósł 2,3 mln ton i był o 14% mniejszy w stosunku do poprzedniego roku gospodarczego. Wartość importu była o 1% większa niż w sezonie 2016/2017 i wyniosła 1 mld euro.

Saldo handlu zagranicznego zbożami oraz przetworami zbożowymi (w ekwiwalencie ziarna) ukształtowało się na poziomie 2,8 mln ton wobec 4,9 mln ton rok wcześniej. Saldo wartościowe wyniosło 1,7 mld euro i było o 15% mniejsze niż w sezonie 2016/2017.

W bieżącym sezonie – według szacunków analityków Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa – eksport zbóż z Polski ulegnie prawdopodobnie zmniejszeniu ze względu na niższe krajowe zasoby (suma zapasów na początku sezonu i rocznej produkcji) oraz wzrost zbiorów u liczących się eksporterów pozaeuropejskich. Poziom eksport nadal jednak może być znaczący. Łącznie w sezonie 2018/2019 wywóz zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna) może wynieść 4,5 mln ton wobec 5,1 mln ton w sezonie 2017/2018. Jednocześnie import zbóż do Polski (w ekwiwalencie ziarna) może się obniżyć o 14%, do 2,2 mln ton. Na obroty polskiego handlu zagranicznego duży wpływ będą miały relacje cen krajowych do cen notowanych w pozostałych państwach UE, zwłaszcza położonych najbliżej Polski, oraz zmienność kursu złotego do innych walut.

Pogłębiająca się susza w Europie od początku okresu letniego w 2018 r. zwiększała obawy o wielkość zbiorów w sezonie 2018/2019. Szczególnie dotyczyły one zbiorów pszenicy u kluczowych jej eksporterów (m.in. UE, Federacji Rosyjskiej i Ukrainy), a w efekcie

wywierały presję na wzrost cen na rynkach zagranicznych, również w Polsce. Dopiero dostawy zboża z nowych zbiorów przyczyniły się do niewielkiego obniżenia cen zbóż podstawowych. Wyjątkiem była pszenica, która nieco podrożała. W pierwszym miesiącu sezonu 2018/2019, tj. w lipcu 2018 r., w krajowym skupie cena pszenicy ukształtowała się na poziomie 693 zł/t, o 1% wyższym niż przed miesiącem. Była ona jednak zbliżona do notowanej przed rokiem. Za żyto przeciętnie używano 561 zł/t, o 3% mniej niż w czerwcu br. W tym czasie cena jęczmienia obniżyła się o 4%, do 626 zł/t. W porównaniu z cenami sprzed roku żyto było o 7% tańsze, natomiast jęczmień o 8% droższy. Średnia krajowa cena kukurydzy, którą zbiera się dopiero wczesną jesienią, wyniosła 680 zł/t i była o 1% wyższa niż przed miesiącem, ale o 1% niższa od ceny sprzed roku.

W sierpniu 2018 r. obniżenie prognozowanych zbiorów zbóż w Europie oraz sytuacja celna pomiędzy USA i Chinami przyczyniły się do wzrostu cen na rynkach zagranicznych, w tym w Polsce. Według danych uzyskanych z podmiotów objętych monitoringiem Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW w dniach 13–19.08.2018 r. cena pszenicy konsumpcyjnej ukształtowała się średnio na poziomie 780 zł/t, a żyta konsumpcyjnego – 652 zł/t. Ceny tych zbóż były wyższe od notowanych miesiąc wcześniej odpowiednio o 13% i 17%. W porównaniu z notowaniami sprzed roku żyto skupowano o 20% drożej, a pszenicę – o 22%.

W dalszej części sezonu 2018/2019 zmniejszenie stanu zapasów zbóż w warunkach rosnącego globalnego popytu będzie wpływać stymulująco na wzrost cen ziarna na świecie. Wzrost cen będzie ograniczany dostępnością ziarna na rynkach pozaunijnych. Przewiduje się, że Federacja Rosyjska w bieżącym sezonie, pomimo spadku zbiorów, utrzyma pozycję światowego potentata w eksporcie zbóż, zwłaszcza pszenicy. W tej sytuacji ceny zbóż na świecie w roku gospodarczym 2018/2019 będą prawdopodobnie wyższe niż w roku poprzednim. Kierunki zmian cen zbóż na rynkach zagranicznych będą oddziaływały na ich poziom w kraju. Tak więc należy się spodziewać powolnego wzrostu krajowych cen zbóż do końca 2018 r.

Rynek wieprzowiny

Światowa produkcja wieprzowiny wykazuje trend wzrostowy, a jej udział w globalnej produkcji trzech podstawowych rodzajów mięsa (wieprzowiny, woło-

winy wraz z cielęciną oraz kurcząt brojlerów) wynosi około 40%.

Departament Rolnictwa USA prognozuje, że w 2018 r. globalna produkcja wieprzowiny prawdopodobnie wzrośnie o ponad 2%, do 113,5 mln ton, głównie w wyniku jej zwiększenia u trzech największych światowych producentów, tj. w Chinach, UE i USA³.

W 2018 r. w Unii Europejskiej, na skutek odbudowy pogłowia trzody chlewnej u wiodących producentów wieprzowiny produkcja żywca wieprzowego będzie o 1,5% większa niż w 2017 r. i według prognozy Komisji Europejskiej może wynieść około 24 mln ton⁴.

Polska ma długie tradycje w chowie trzody chlewnej, a produkcja żywca wieprzowego jest po drobiu dominującym kierunkiem produkcji zwierzęcej. Od 2016 r. utrzymuje się tendencja wzrostowa w krajowym pogłowie świń. Według wstępnych danych GUS w marcu 2018 r. pogłowie trzody chlewnej w Polsce liczyło 11 992 tys. sztuk, o 6,5% więcej niż przed rokiem. Wzrost odnotowano we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych. Pogłowie tuczników zwiększyło się o 9,1%, warchlaków – o 4,8%, a prosiąt – o 5,5%. Loch było o 2,2% więcej, w tym loch prośnych – o 0,8%. W czerwcu 2018 r., według oceny IERiGŻ – PIB, pogłowie trzody chlewnej mogło być o 3% większe niż w czerwcu 2017 r. i wynieść około 11,7 mln sztuk. Spadek opłacalności chowu, trwający od drugiej połowy 2017 r., oraz niewielki wzrost pogłowia macior prośnych i warchlaków w marcu 2018 r. w stosunku do pogłowia świń ogółem pozwalają przewidywać, że w końcu 2018 r. może zostać odnotowany spadek krajowego pogłowia świń.

Utrzymujący się w 2017 r. i w pierwszym półroczu 2018 r. trend wzrostowy w krajowym pogłowie świń skutkuje zwiększeniem produkcji żywca wieprzowego. W 2018 r. będzie ona prawdopodobnie o około 6% większa niż w 2017 r. i może wynieść 2,6 mln ton (2 mln ton mpc.), przy czym w drugim półroczu 2018 r. tempo wzrostu produkcji będzie wolniejsze.

W 2018 r., pomimo utrzymującego się światowego popytu na wieprzowinę, zwłaszcza ze strony krajów pozaunijnych, tempo wzrostu eksportu tego asortymentu z Polski maleje. Jest to spowodowane m.in. dużą podażą wieprzowiny w krajach UE, które są znaczącymi odbiorcami produktów wieprzowych z Polski (około 70% wolumenu). W pierwszym półroczu 2018 r. z kraju wywieziono 395 tys. ton mięsa, przetworów, tłuszczów wieprzowych i żywca (w ekwiwalencie tusz), o 1% więcej niż przed rokiem⁵. Eksport mięsa wieprzowego wyniósł 240 tys. ton (w wadze produktu). Głównymi odbiorcami

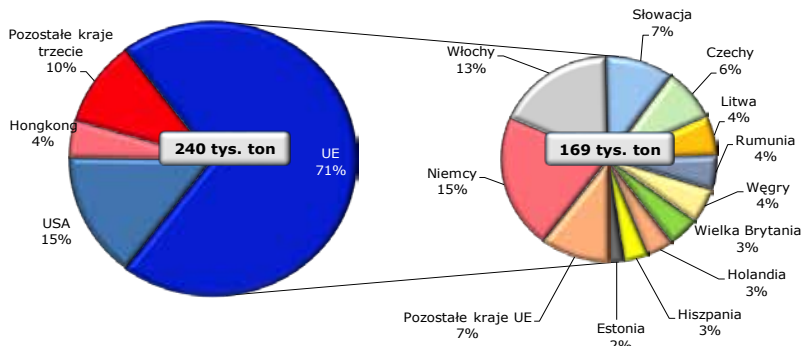
3. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, April 2018.

4. Short-term outlook for EU agricultural markets in 2018 and 2019, Summer 2018.

5. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wieprzowym dotyczą świń gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0103, 0203, 0209 oraz 1601, 1602 i 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

były kraje UE (169 tys. ton – 71% udziału w wolumenie eksportu), m.in.: Niemcy (36 tys. ton – 15%), Włochy (30 tys. ton – 13%), Słowacja (17 tys. ton – 7%) i Czechy (14 tys. ton – 6%). Jednocześnie rośnie udział Stanów Zjednoczonych w eksporcie mięsa wieprzowego z Polski. W okresie sześciu miesięcy 2018 r. Stany Zjednoczone zakupiły w Polsce 36 tys. ton mięsa wieprzowego i wraz z Niemcami stały się głównym odbiorcą tego asortymentu, z 15% udziałem w wolumenie eksportu.

Kierunki eksportu mięsa wieprzowego* z Polski w okresie I-VI 2018 r. (w wadze produktu)

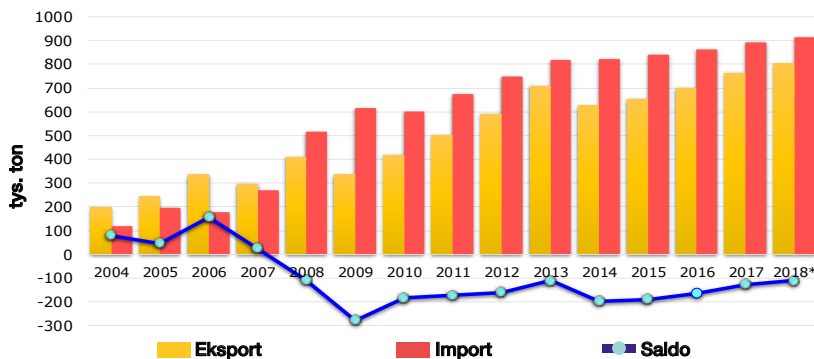

* CN 0203

Źródło : opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Import produktów wieprzowych do Polski w okresie styczeń–czerwiec 2018 r. zwiększył się o 8,5%, do 470 tys. ton (w ekwiwalencie tusz). Największy udział w wolumenie sprowadzonej wieprzowiny miały: mięso (373 tys. ton, 79%) oraz żywiec (85 tys. ton, 18%). W analizowanym okresie zaimportowano 3,6 mln sztuk trzody chlewnej, o 7% więcej niż przed rokiem.

Handel zagraniczny wieprzowiną¹

^{1/} w ekwiwalencie tusz
* prognoza IERiGŻ - PIB

Źródło : opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Prognozowany wzrost produkcji u liczących się światowych producentów mięsa wieprzowego (m.in. w Chinach i USA) prawdopodobnie nasili konkurencję dla produkcji unijnej na rynku międzynarodowym. Niż-

sze od polskich ceny oferują m.in. Brazylii, USA i Kanada. Dodatkowym utrudnieniem dla krajowych eksporterów są również ograniczenia wywozu związane z występowaniem ASF w Polsce, co utrudnia sprzedaż wieprzowiny na niektóre perspektywiczne rynki azjatyckie. W efekcie w 2018 r., w ocenie IERiGŻ – PIB, wzrost eksportu produktów wieprzowych z Polski nie będzie tak dynamiczny jak w 2017 r. i może wynieść około 5% wobec 9% w 2017 r. Tempo wzrostu importu produktów wieprzowych do Polski może być również wolniejsze od notowanego w roku 2017 z uwagi na większą podaż wieprzowiny na rynku krajowym.

Rosnąca globalna produkcja wpływa na spadek cen żywca wieprzowego, które u największych unijnych producentów trzody chlewnej kształtują się na poziomie niższym niż przed rokiem. W lipcu 2018 r. (według Komisji Europejskiej) świnie rzeźne klasy E w Unii Europejskiej kupowano przeciętnie po 144,78 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej, nieco (o 0,4%) taniej niż w czerwcu br. oraz o 16% taniej niż przed rokiem. Krajowa cena trzody chlewnej tej klasy, wyrażona w walucie unijnej, wynosiła 142,17 euro/100 kg i była o 2% niższa niż średnio w UE⁶.

Krajowy poziom cen żywca wieprzowego jest uzależniony m.in. od sytuacji podaży-popytowej na rynku światowym i unijnym. W Polsce, podobnie jak w UE, w lipcu 2018 r. ceny żywca wieprzowego w porównaniu z czerwcem nie uległy dużej zmianie. Za trzodę chlewną w lipcu 2018 r. krajowi dostawcy uzyskiwali przeciętnie 4,68 zł/kg wobec 4,64 zł/kg w czerwcu br.

W dniach 13–19 sierpnia 2018 r. zakłady objęte monitoringiem Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW kupowały trzodę

chlewną średnio po 4,91 zł/kg, o 5% drożej niż przed miesiącem. Cena tego żywca była jednak o 11% niższa niż w analogicznym okresie 2017 r.

Przewiduje się, że do końca 2018 r. krajowe ceny skupu trzody chlewnej mogą być niższe niż przed rokiem ze względu na prognozowany wzrost produkcji zarówno w Polsce, jak i u największych unijnych producentów. Wzrost cen może być również hamowany utrudnieniami w eksporcie krajowej wieprzowiny, wynikającymi z ograniczeń importowych wprowadzonych m.in. z powodu występowania ASF w Polsce przez niektóre kraje azjatyckie, Ukrainę oraz Bośnię i Hercegowinę.

Rynek wołowiny

Światowa produkcja wołowiny od lat wykazuje wzrost, ale jego tempo jest wolniejsze niż w przypadku wieprzowiny i drobiu. Według prognoz Departamentu Rolnictwa USA w 2018 r. światowa produkcja wołowiny może wzrosnąć o 2%, do około 63 mln ton. Wzrost produkcji jest przewidywany m.in. w USA (o 5,5%, do 12,6 mln ton), Brazylii (o 3,7%, do 9,9 mln ton), Chinach (o 0,9%, do 7,3 mln ton) i Indiach (o 1,2%, do 4,3 mln ton)⁷.

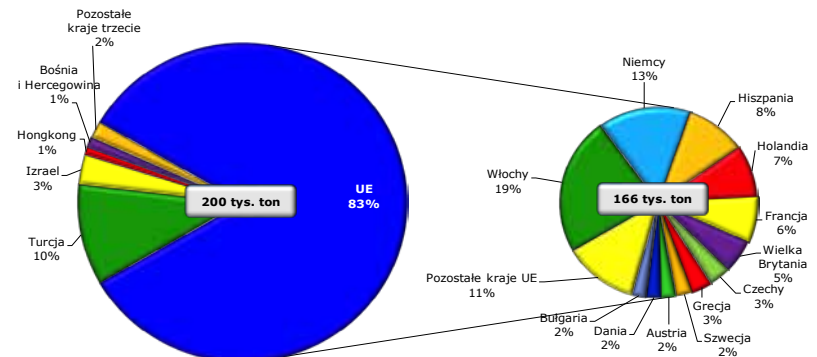
W Unii Europejskiej pogłowie bydła w grudniu 2017 r. liczyło 88,4 mln sztuk i było o 1% mniejsze niż rok wcześniej⁸. W prognozie długoterminowej Komisja Europejska przewiduje, że – pomimo niewielkiego spadku pogłowia bydła w grudniu 2017 r. – produkcja wołowiny w 2018 r. będzie nieco (o 0,5%) większa i wyniesie 7,9 mln ton⁹.

Polska jest siódmym producentem wołowiny w Unii Europejskiej. Korzystne warunki naturalne do chowu bydła (wykorzystanie naturalnych pasz: trawy, siana, kiszzonek z łąk i pastwisk, śrut zbożowych oraz roślin pastew-

nych) oraz potencjał do wzrostu produkcji sprzyjają rozwojowi tej gałęzi rolnictwa.

Krajowe pogłowie bydła rośnie od 2012 r. W grudniu 2017 r. ogółem wyniosło 6036 tys. sztuk, o 1,1% więcej niż przed rokiem oraz o 9% więcej niż w grudniu 2012 r. Liczebność młodego bydła w wieku 1–2 lat zwiększyła się o 1,9% w odniesieniu do grudnia 2016 r., pogłowie bydła w wieku powyżej 2 lat wzrosło o 1,5%, w tym krów – o 1,6%, a liczebność cieląt zmniejszyła się nieznacznie – o 0,3%¹⁰. Stabilne warunki chowu bydła w Polsce sprzyjają dalszemu wzrostowi jego pogłowia. W ocenie IERiGŻ – PIB w czerwcu 2018 r. pogłowie bydła w Polsce prawdopodobnie wyniosło 6,2 mln sztuk i było o około 1% większe niż w czerwcu 2017 r.¹¹ Na skutek wzrostu pogłowia młodego bydła i korzystnych warunków chowu od 2013 r. w Polsce utrzymuje się wzrostowa tendencja w produkcji wołowiny. W 2018 r., w ocenie IERiGŻ – PIB, produkcja żywca wołowego w Polsce może wynieść 1140 tys. ton (ponad 586 tys. ton mpc.) i być o około 5% większa niż w 2017 r. Potwierdzeniem tego wzrostu są większe niż przed rokiem dostawy żywca wołowego do krajowego skupu. W pierwszym półroczu 2018 r. skupiono 217 tys. ton bydła rzeźnego, o 4,5% więcej niż przed rokiem.

Kierunki eksportu mięsa wołowego* z Polski w okresie I-VI 2018 r. (w wadze produktu)

* CN 0201 i 0202

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Polska jest trzecim eksporterem wołowiny w UE. Konkurencyjna cena żywca wołowego w Polsce w stosunku do innych znaczących unijnych producentów, która jest przeciętnie o 10-15% niższa od średniej ceny w UE, jest jednym z czynników korzystnie wpływających na wzrost krajowego eksportu produktów wołowych. W pierwszym półroczu 2018 r. wywóz z Polski produktów wołowych i cielęcych wyniósł 241 tys. ton (w ekwiwalencie tusz) i był o 4% większy niż przed rokiem¹². Przedmiotem eksportu było przede wszystkim mięso świeże i schłodzone (70% udziału w wolumenie) oraz mrożone (22%). Sprzedaż zagraniczna mięsa wołowego i cielęcego wyniosła 200 tys. ton (w wadze produktu). Odbiorcami były przede wszystkim kraje UE (166 tys. ton – 83% udziału w wolumenie eksportu), w tym m.in. : Włochy (40 tys. ton – 19%), Niemcy (26 tys. ton – 13%), Hiszpania (17 tys.

7. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, April 2018.

8. Dane Eurostatu.

9. Short-term outlook for EU agricultural markets in 2018 and 2019, Summer 2018.

10. Pogłowie bydła według stanu w grudniu 2017 r., GUS, Informacje sygnałowe, 15.02.2018 r.

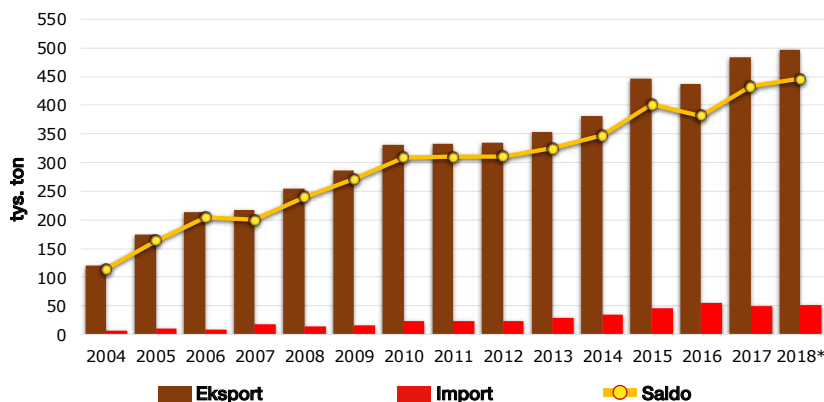
11. Szacunek krajowego pogłowia bydła w czerwcu 2018 r. oraz prognoza produkcji wołowiny w 2018 r. – Rynek Mięsa. Stan i perspektywy, nr 54, czerwiec 2018 r., IERiGŻ – PIB, KOWR, MRIRW.

12. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wołowym i cielęcym dotyczą bydła gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0102, 0201, 0202 oraz 1602 i 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

ton – 8%) i Holandia (15 tys. ton – 7%). Poza obszar celny UE wołowinę z Polski kierowano do Turcji (21 tys. ton – 10%) i Izraela (6 tys. ton – 3%).

Z prognozy IERiGŻ – PIB wynika, że w 2018 r. eksport produktów wołowych i cielęcych z Polski może być o około 3% większy niż w 2017 r. Korzystnie na jego wzrost wpływać będzie rosnący popyt importowy (zwłaszcza ze strony krajów azjatyckich) oraz uznanie Polski jako kraju wolnego od BSE.

Handel zagraniczny wołowiną i cielęciną¹

1/ w ekwiwalencie tusz

* prognoza IERiGŻ - PIB

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Import asortymentu wołowego do Polski jest niewielki i obejmuje przede wszystkim mięso i żywec. W okresie pierwszych sześciu miesięcy 2018 r. do Polski przywieziono 22 tys. ton produktów wołowych i cielęcych, o 10% mniej niż przed rokiem.

W 2018 r., w ocenie IERiGŻ – PIB, import do Polski może być o około 3% większy niż w 2017 r.

Od początku 2018 r. w UE tanieje żywec wołowy. W lipcu 2018 r. unijni dostawcy za bydło rzeźne klasy R3 przeciętnie uzyskiwali 372 euro za 100 kg masy poubojowej schłodzonej, o 1,5% mniej niż w czerwcu. Jednocześnie był to poziom cen zbliżony do notowanego przed rokiem. W Polsce cena bydła tej klasy wyrażona w walucie unijnej wynosiła 325,05 euro za 100 kg masy poubojowej schłodzonej i była o 13% niższa od średniej ceny w UE oraz najniższa wśród znaczących unijnych producentów wołowiny¹³.

Zmiany cen żywca wołowego u największych producentów wołowiny w UE mają duży wpływ na sytuację cenową w Polsce, co wynika m.in. z dużego udziału eksportu wołowiny w krajowej produkcji. W lipcu 2018 r., według GUS, za bydło ogółem w skupie średnio płacono 6,42 zł/kg (za młode bydło 6,62 zł/kg). Było to o 1% mniej niż w czerwcu br., ale o 4% więcej niż przed rokiem. W okresie pierwszych dwóch tygodni sierpnia br. ceny bydła nieco wzrosły. Według danych Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW w dniach 13–19 sierpnia 2018 r. za bydło rzeźne dostawcy uzyskiwali przeciętnie 6,76 zł/kg, o bli-

sko 1% więcej niż przed miesiącem. W odniesieniu do notowań sprzed roku żywec ten był o 4% droższy.

W kolejnych miesiącach 2018 r. krajowe ceny skupu bydła ogółem i młodego bydła mogą kształtować się na poziomie nieco wyższym od notowanego w analogicznych okresach roku 2017, czemu będzie sprzyjać utrzymujący się popyt eksportowy na wołowinę z Polski.

Rynek drobiu

Produkcja kurcząt brojlerów na świecie wykazuje dynamiczny wzrost, któremu sprzyja rosnący popyt konsumpcyjny na ten gatunek mięsa. Liderami w produkcji kurcząt brojlerów pozostają USA, Brazylia, UE i Chiny, których łączny udział w globalnej produkcji wynosi ponad 60%. Prognozowany wzrost produkcji w wymienionych krajach i rejonach o największym znaczeniu dla globalnej podaży tego mięsa przyczyni się do wzrostu produkcji również w 2018 r. Zgodnie z prognozą Departamentu Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) w 2018 r. światowa produkcja kurcząt prawdopodobnie wzrośnie o blisko 2%, do 92,5 mln ton¹⁴.

W UE tempo wzrostu produkcji drobiu będzie umiarkowane ze względu na przewidywany niewielki wzrost zarówno konsumpcji drobiu, jak i eksportu na rynki pozaunijne. Komisja Europejska prognozuje, że w 2018 r. produkcja drobiu w UE wyniesie 14,8 mln ton i będzie o 1,5% większa niż w 2017 r.¹⁵

Na rynku krajowym w 2018 r. podaż mięsa drobiowego utrzymuje się na relatywnie wysokim poziomie. W okresie pierwszych siedmiu miesięcy 2018 r. produkcja przemysłowa mięsa drobiowego była o blisko 2% większa niż w porównywalnym okresie 2017 r. Przewiduje się, że w ca-

13. Ceny żywca wołowego klasy R3 według EU Meat Market Observatory, data odczytu: 17.08.2018 r.

14. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, April 2018.

15. Short-term outlook for EU agricultural markets in 2018 and 2019, Summer 2018.

łym 2018 r. produkcja drobiu w Polsce wyniesie 3,5 mln ton (2,4 mln ton mpc.) i będzie o około 5% większa niż w roku 2017¹⁶. Wzrost produkcji będzie prawdopodobnie efektem odbudowy relacji handlowych z krajami pozaunijnymi i związanego z nią przyspieszenia dynamiki eksportu.

Eksport drobiu z Polski rośnie nieprzerwanie od 2001 r. Stymulująco na wzrost sprzedaży zagranicznej wpływają wysoka jakość polskich produktów drobiowych i konkurencyjna na rynku unijnym cena, która jest przeciętnie o 30% niższa niż średnio w UE oraz jedną z najniższych spośród wszystkich krajów członkowskich.

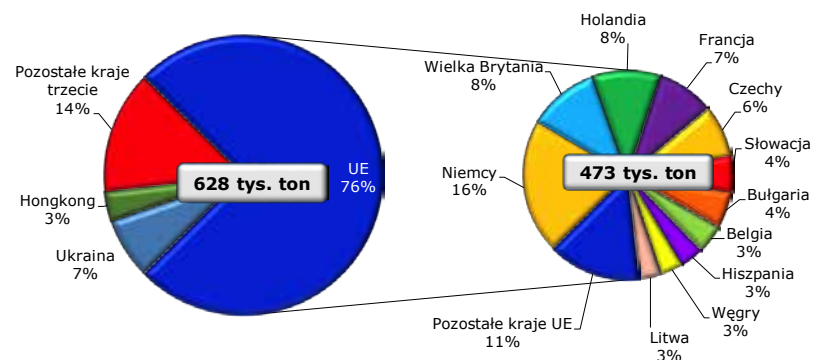
W pierwszym półroczu 2018 r. wolumen eksportu żywca, mięsa, podrobów i przetworów drobiowych (w ekwiwalencie tuszek) wyniósł 754 tys. ton i był o 15% większy niż w tym samym okresie roku 2017. Wyeksportowano 628 tys. ton (w wadze produktu) mięsa wraz z podrobami. Największymi rynkami zbytu dla krajowego mięsa drobiowego były państwa UE, do których łącznie skierowano 473 tys. ton mięsa i podrobów z drobiu, co stanowiło $\frac{3}{4}$ wolumenu wyeksportowanego asortymentu. Mięso wywożono m.in. do: Niemiec (100 tys. ton – 16% udziału w wolumenie), Wielkiej Brytanii (52 tys. ton – 8%), Holandii (49 tys. ton – niecałe 8%), a także Francji (42 tys. ton – 7%) oraz Czech (38 tys. ton – 6%). Wśród krajów trzecich głównym importerem polskiego mięsa drobiowego (pod względem wolumenu) była Ukraina (4. odbiorca spośród wszystkich krajów, 45 tys. ton – z 7% udziałem w wolumenie) i Hongkong (9. odbiorca, 22 tys. ton, z 3% udziałem)¹⁷.

Do wzrostu eksportu w znacznym stopniu przyczyniły się restrykcje handlowe wprowadzone przez UE na import drobiu z Brazylii, co pozwoliło krajowym przedsiębiorcom na zwiększenie sprzedaży na rynku unijnym.

Zgodnie z prognozą IERiGŻ – PIB w całym 2018 r. tempo wzrostu eksportu drobiu wyniesie około 10% i będzie determinowane utrzymaniem przewagi cenowej polskiego asortymentu na rynku UE. Ostateczny wolumen sprzedaży zagranicznej będzie w dużym stopniu uzależniony od możliwości wywozu do państw pozaunijnych, które wprowadziły ograniczenia na import polskiego drobiu. Przewiduje się, że pozytywne skutki przywracania relacji handlowych z partnerami pozaunijnymi będą widoczne w drugiej połowie 2018 r.

Import drobiu do Polski utrzymuje się na stosunkowo niewielkim poziomie i stanowi uzupełnienie krajowej oferty handlowej. Przewiduje się, że w całym 2018 r. wolumen importu drobiu powinien być zbliżony do notowanego w roku 2017.

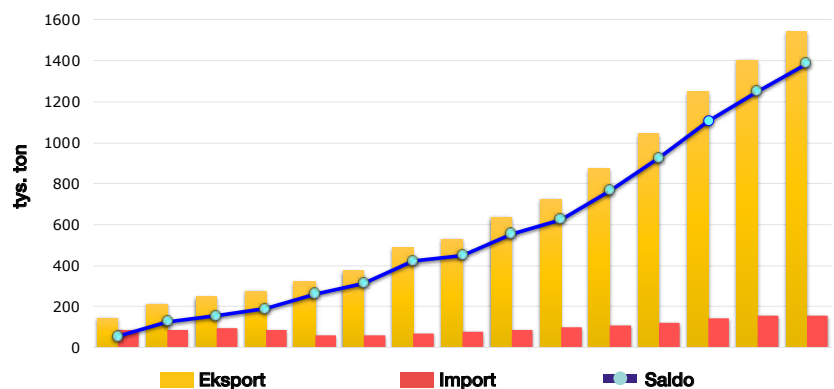
Kierunki eksportu mięsa drobiowego* z Polski w okresie I-VI 2018 r. (w wadze produktu)

* CN 0207

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Handel zagraniczny drobiem¹

¹ w ekwiwalencie tuszek

* prognoza IERiGŻ - PIB

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Na rynku unijnym w pierwszej połowie 2018 r. ceny kurcząt brojlerów odznaczały się umiarkowaną tendencją wzrostową. W lipcu br. odnoto-

16. Wolumen produkcji drobiu w Polsce w 2018 r. obliczony na podstawie prognozy IERiGŻ – PIB.

17. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem drobiowym dotyczą wybranych towarów z pozycji CN 0105, 0207 oraz 1602 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tuszek.

wano jednak niewielką obniżkę średnich cen tego asortymentu. Według danych Komisji Europejskiej w lipcu 2018 r. kurczęta brojlery średnio w UE sprzedawano przeciętnie po 189,87 euro/100 kg, o 0,4% taniej niż w czerwcu, ale o 3% drożej niż przed rokiem. Relacje cen polskiego i unijnego drobiu w lipcu 2018 r. były nadal korzystne, ale pogorszyły się nieco w stosunku do sytuacji cenowej sprzed roku. Krajowa cena kurcząt brojlerów przeliczona na walutę unijną wyniosła 140,49 euro/100 kg i była o 26% niższa od średniej ceny notowanej na jednolitym rynku europejskim, podczas gdy przed rokiem cena krajowych kurcząt była niższa o 29%.

Od początku czerwca br. dynamicznie rosną ceny skupu kurcząt brojlerów na rynku krajowym. Według danych z zakładów drobiarskich objętych monitoringiem Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW średnia cena skupu kurcząt brojlerów w lipcu 2018 r. wyniosła 3,66 zł/kg i była o około 4% wyższa niż w czerwcu oraz o 8% wyższa niż w maju. W sierpniu br. notowano dalszy umiarkowany wzrost cen kurcząt. W dniach 13–19 sierpnia br. średnia cena skupu kurcząt brojlerów wyniosła 3,73 zł/kg i była o 1,5% wyższa niż w analogicznym tygodniu lipca br.

Do końca 2018 r. tempo wzrostu eksportu drobiu z Polski będzie prawdopodobnie nadal odznaczało się większą dynamiką niż przyrost produkcji. Czynniki te spowodują, że ceny skupu kurcząt brojlerów w trzecim i czwartym kwartale 2018 r. będą się utrzymywać na wyższych poziomach niż w analogicznych okresach roku 2017.

Rynek mleka i produktów mlecznych

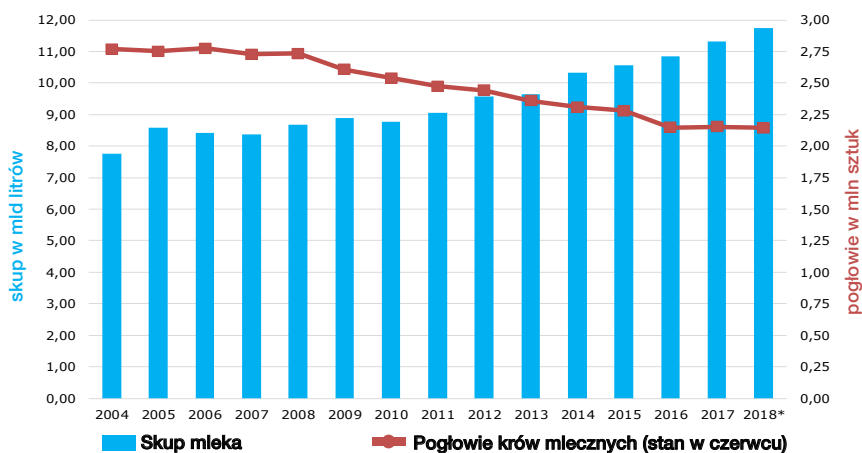
Rosnąca liczba ludności na świecie i zmiana modelu konsumpcji na coraz bardziej zbliżony do obserwowanego w krajach wysoko rozwinię-

tych skutkują stałym wzrostem produkcji mleka. Food and Agriculture Organization of the United Nations – FAO ocenia, że w 2018 r. światowa produkcja surowca osiągnie poziom 829 mln ton, o 2,1% wyższy od szacowanego na 2017 r. i o 32% wyższy niż w 2004 r. Produkcja dynamicznie rośnie w krajach azjatyckich, głównie w Indiach, Chinach, Pakistanie oraz Turcji. W Unii Europejskiej w 2018 r. według przewidywań Komisji Europejskiej produkcja mleka może wynieść 167 mln ton i być o około 1% większa niż rok wcześniej i o 12% większa niż w roku akcesji Polski do UE.

Postępujący w Polsce proces koncentracji chowu krów mlecznych oraz systematyczna poprawa technologii produkcji i materiału genetycznego przyczyniają się do zwiększania liczby gospodarstw o wysokim stopniu specjalizacji. W efekcie krajowa produkcja mleka wykazuje długoterminową tendencję wzrostową, co pozwala utrzymywać Polsce status liczącego się unijnego producenta. Jednocześnie stopniowo wzrasta towarowa produkcja mleka. W okresie siedmiu miesięcy 2018 r. do skupu dostarczono 6,9 mld litrów surowca, o 3,6% więcej niż w tym samym okresie 2017 r. Pomimo przewidywanego przez IERiGŻ – PIB dalszego spadku pogłowia krów mlecznych (w czerwcu 2018 r. mogło ono liczyć 2145 tys. sztuk, a w grudniu może wynieść – 2120 tys. sztuk, odpowiednio o 0,4% i 1,5% mniej niż w porównywalnych okresach 2017 r.) dostawy mleka do skupu w 2018 r. prawdopodobnie osiągną 11,8 mld litrów i będą o około 4% większe niż w 2017 r. Rosnąca towarowa produkcja surowca jest determinowana stopniową poprawą wydajności krów mlecznych, która w 2018 r. może osiągnąć poziom 6360 litrów na sztukę, o 2% wyższy niż w roku 2017¹⁸.

Notowane w 2018 r. zwiększone dostawy mleka do przemysłu mleczar-

Skup mleka i pogłowiu krów mlecznych w Polsce w latach 2004-2008

* pogłowia krów mlecznych i skup mleka - prognoza IERiGŻ - PIB

Źródło : opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS i IERiGŻ – PIB.

skiego oraz utrzymujące się globalne zapotrzebowanie na produkty mleczne wpływają stymulująco na wzrost krajowej produkcji większości artykułów mleczarskich. W pierwszym półroczu 2018 r. produkcja masła ukształtowała się na poziomie 115 tys. ton, o 10% wyższym niż przed rokiem. Jednocześnie o 9%, do 204 tys. ton, zwiększono produkcję śmietany niezagęszczonej. W krajowych proshkowniach wytworzono 90 tys. ton odtłuszczonego mleka w proszku, o 12% więcej niż rok wcześniej. Produkcja serów niedojrzewających i twarogów wyniosła 233 tys. ton, a serów podpuszczkowych dojrzewających – 172 tys. ton i była odpowiednio o 2% i 6% większa niż w pierwszym półroczu 2017 r. Jednocześnie nieznacznie (o 0,4%) ograniczono wyrób jogurtów – do 197 tys. ton. Mniejsza była także produkcja mleka płynnego (łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji) – o 3% (1,6 mln ton) oraz pełnego mleka w proszku – o 1% (20 tys. ton).

Globalny popyt na produkty mleczne w 2018 r. będzie wpływał stymulująco na ich wywóz z Unii Europejskiej, która obok Nowej Zelandii i Australii oraz USA należy do grona czołowych światowych eksporterów tej grupy asortymentowej. FAO szacuje, że unijny eksport produktów mlecznych w 2018 r. może osiągnąć poziom około 21 mln ton (w ekwiwalencie mleka), o 3% wyższy od szacowanego na 2017 r. i o 13% wyższy od średniej z lat 2014–2016.

Polska branża mleczarska w pierwszym półroczu 2018 r. notowała wzrost przychodów z eksportu produktów mlecznych¹⁹. Z obliczeń analityków Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa wynika, że w tym okresie wartość wywozu z Polski osiągnęła poziom 1125 mln euro, o 1% wyższy niż przed rokiem (na podstawie danych Ministerstwa Finansów). Jednocześnie w pierwszym półroczu 2018 r. wzrosły wydatki na zakup produktów mlecznych poza granicami naszego kraju – o 3%, do 488 mln euro. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego produktami mlecznymi wyniosło 637 mln euro wobec 640 mln euro w pierwszym półroczu 2017 r.

IERiGŻ – PIB prognozuje, że w 2018 r. wpływy z eksportu artykułów mleczarskich mogą osiągnąć poziom 2,14 mld euro, o około 2% wyższy niż w rekordowo dobrym roku 2017. Jednocześnie wydatki poniesione na przywóz produktów mlecznych mogą wzrosnąć do 985 mln euro (o 2% w relacji r./r.). W konsekwencji saldo handlu zagranicznego w mleczarstwie prawdopodobnie wyniesie 1,15 mld euro wobec 1,13 mld euro w 2017 r.

W Unii Europejskiej, na skutek wyhamowania tempa wzrostu światowej podaży mleka, od czerwca 2018 r.

rosną ceny tego surowca. W Polsce spadkowa tendencja cen mleka (utrzymująca się w pierwszym półroczu br.) została przerwana w lipcu 2018 r. Według danych GUS w miesiącu tym krajowi producenci za 100 litrów surowca uzyskiwali 129,38 zł, o około 1% więcej niż w czerwcu 2018 r. W porównaniu z cenami sprzed roku mleko było jednak tańsze o 4%. Przewiduje się, że globalny popyt na produkty mleczne będzie wpływał stymulująco na wzrost cen skupu mleka w Polsce.

W lipcu 2018 r. krajowe ceny masła uległy obniżeniu (po dynamicznym wzroście w okresie luty–czerwiec br.). Spadek był przede wszystkim rezultatem obniżek cen tego produktu na rynkach zagranicznych. Jednak w pierwszych dwóch tygodniach sierpnia br. ceny masła ponownie wzrosły. Zakłady mleczarskie objęte monitoringiem Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW w dniach 13–19 sierpnia 2018 r. masło w blokach przeciętne zbywały po 21,87 zł/kg (bez VAT), o 2% drożej niż tydzień wcześniej. Był to jednak poziom o 4% niższy niż przed miesiącem i o 9% niższy niż przed rokiem. Na skutek prawdopodobnego utrzymania się zwiększonego globalnego zapotrzebowania na masło ceny tego produktu w Polsce w trzecim i czwartym kwartale 2018 r. mogą wykazywać tendencję wzrostową, jednak ich poziom będzie niższy od cen notowanych w porównywalnych okresach 2017 r.

Notowany w 2018 r. globalny popyt na odtłuszczone mleko w proszku przyczynił się do wyhamowania (od kwietnia 2018 r.) spadkowej tendencji cen tego produktu na rynku unijnym, w tym również w Polsce. Jednak znaczące unijne zapasy OMP (wg stanu na koniec lipca br. – 288 tys. ton) utrzymywały ceny tego produktu poniżej ceny interwencyjnej (169,80 euro/100 kg). W czerwcu 2018 r. w krajowych proshkowniach za OMP uzyskiwano 6,43 zł/kg (6,12 zł/kg bez VAT), o 3% więcej niż miesiąc wcześniej. Był to jednak poziom o 23% niższy niż przed rokiem. W zakładach monitorowanych w ramach ZSRIR MRiRW w dniach 13–19 sierpnia 2018 r. za ten rodzaj proszku mlecznego przeciętnie płacono 5,86 zł/kg (bez VAT), o 0,4% więcej niż tydzień wcześniej, ale o 3% mniej niż przed miesiącem. Krajowe ceny odtłuszczonego mleka w proszku do końca 2018 r. mogą wykazywać tendencję wzrostową przy założeniu, że na światowym rynku mleka utrzyma się korzystna koniunktura.

Na podstawie opinii ekspertów materiał opracował zespół Biura Analiz i Strategii KOWR: Marzena Trajer, Ewa Bochińska, Martyn Mieczkowski, Joanna Sych-Winiarek, Maria Włodarczyk.

19. Wyniki polskiego handlu zagranicznego produktami mlecznymi dotyczą artykułów o kodach CN 0401–0406, 2105 oraz wybranych produktów z pozycji CN 3501.

Summary

Andrzej Skrobiszewski,
Grażyna Czarnocka-Kaplan

KOWR for innovation in agriculture

The publication describes projects in the field of innovation being developed by the National Support Centre for Agriculture (KOWR). They include, *inter alia*, the launch of an electronic trade platform by entities involved in trade in financial instruments and exchange commodities, as well as the development of a system to monitor wasted food and to prevent food waste. The KOWR is also planning to carry out projects using satellite remote sensing in agriculture.

Marzena Trajer

Further increase in foreign trade in agri-food products

The article presents the results of Polish foreign trade for six months of 2018. It is estimated that in 2018 revenues from exporting agri-food products may reach an unprecedented level of EU 28.8 billion, which is higher by about 4% than in 2017 and 5.5 times higher than in the year in which Poland joined the EU.

Barbara Andrzejczak

Certified seed material guarantees success in the crop production

The article opens a series of papers describing companies supervised by the KOWR. The companies play a dominant role in the cultivation of plants in Poland. The DANKO company is a leader in the Polish cereal market.

Wojciech Adamczyk

Attractive investment land of the KOWR

The offer of the National Support Centre for Agriculture includes investment land situated all over Poland. Nearly half of 70 thousand ha of investment land are located in Lower Silesia. Many investment areas offered by the KOWR are located in Special Economic Zones.

Anna Taberska

Tobacco market in Poland – monitoring and supervision

The National Support Centre for Agriculture monitors and supervises the national cultivation of tobacco as well as the production and trade of raw tobacco. These activities are aimed at strengthening trade in dried tobacco leaves in Poland and to reduce the informal sector.

Emilia Olszewska-Brzezińska

Strategy is a key to efficient promotional measures

The promotional measures implemented by the National Support Centre for Agriculture include the management of 9 promotion funds. Since 2017, all Managing Committees for the individual promotion funds have been developing a Promotion Strategy for the industry for a given year. The paper determines problems and needs but also directions of the industry development.

Paweł Kocon

Think locally, act locally

The article describes the creation of a comprehensive sales offer by cooperatives and local action groups as well as the use of electronic media in promotional measures.

KRYNICA 2018: agriculture requires an innovative approach

This year, the Ministry of Agriculture and Rural Development and the National Support Centre for Agriculture have become the partners to the Economic Forum in Krynica (4-6 September 2018) for the first time. The institutions organised, *inter alia*, a discussion panel "Innovation as a challenge for agriculture".

Relax and enjoy your food – Poland Tastes Good in agritourism farms

Year by year, agritourism is becoming more and more popular way to spend free time. Polish agritourism farms are an ideal place to discover new tastes. Cooperation of agritourism farm holders with local producers may become a business hit.

Anna Artemiuk-Błaszkiwicz

Bloggers from Dubai confirm that Poland Tastes Good

In order to improve the awareness of UAE residents on Polish products, KOWR has established cooperation with popular food bloggers from Dubai. The article is a report on their visit to Poland.

Situation in agricultural markets

The KOWR analysts discuss the situation on the major agricultural markets of: cereals, pork, beef, poultry, milk and milk products.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
ul. Karolkowa 30
01-207 Warszawa

Telefoniczny Punkt Informacyjny

22 376 76 76

Czynny od poniedziałku do piątku

w godz. 8:00-16.00

Centrala:

Biuro Dyrektora Generalnego **22 452-54-25**

Biuro Administracyjne **22 376-74-10**

Biuro Analiz i Strategii **22 376-72-29**

Biuro Audytu Wewnętrznego **22 376-79-05**

Biuro Finansowo-Księgowe **22 376-74-32**

Biuro Kontroli i Bezpieczeństwa Informacji **22 452-55-49**

Biuro Prawne i Zamówień Publicznych **22 452-55-01**

Biuro Teleinformatyki **22 376-70-24**

Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim **22 452-55-37**

Departament Gospodarowania Zasobem **22 452-54-56**

Departament Innowacji **22 376-71-30**

Departament Interwencji Rynkowych **22 376-71-09**

Departament Kształtowania Ustroju Rolnego **22 452-55-92**

Departament Nadzoru nad Spółkami Strategicznymi **22 452-55-13**

Departament Rozwoju Rynku **22 376-70-50**

Departament Wsparcia Eksportu **22 376-72-26**

Departament Wspierania Konsumpcji **22 376-79-79**

Oddziały Terenowe KOWR

OT Białystok

ul. Kombatantów 4
15-102 Białystok
85 664-31-50

OT Lublin

ul. Karłowicza 4
20-027 Lublin
81 532-21-12

OT Pruszcz Gdański

ul. Powstańców Warszawy 28
83-000 Pruszcz Gdański
58 300-48-41

OT Bydgoszcz

ul. Hetmańska 38
85-039 Bydgoszcz
52 525-08-01

OT Łódź

ul. Północna 27/29
91-420 Łódź
42 636-53-26

OT Rzeszów

ul. Asnyka 7
35-001 Rzeszów
17 853-78-00

OT Gorzów Wlkp.

ul. Walczaka 25
66-400 Gorzów Wlkp.
95 782-22-99

OT Mikołów

ul. Miarki 18
43-190 Mikołów
32 218-07-00

OT Szczecin

ul. Matejki 6B
71-615 Szczecin
91 814-42-00

OT Kielce

ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
41 343-31-90

OT Olsztyn

ul. Głowackiego 6
10-448 Olsztyn
89 524-88-00

OT Warszawa

pl. Bankowy 2
00-095 Warszawa
22 635-10-00

OT Koszalin

ul. Partyzantów 15a
75-411 Koszalin
94 347-31-00

OT Opole

ul. 1 Maja 6
45-068 Opole
77 400-09-39

OT Wrocław

ul. Mińska 60
54-610 Wrocław
71 356-39-19

OT Kraków

ul. Mogilska 104
31-546 Kraków
12 424-09-40

OT Poznań

ul. Fredry 12
61-701 Poznań
61 856-06-01

WSPIERAMY, EDUKUJEMY I MOTYWUJEMY POLSKICH ROLNIKÓW I PRZEDSIĘBIORCÓW

STREFA INSPIRACJI

Krajowego Ośrodka
Wsparcia Rolnictwa

PROMOCJA

JAKOŚĆ

COACHING

SZKOLENIA

SZUKASZ CIEKAWYCH INFORMACJI NA TEMAT
NOWOCZESNYCH METOD KOMUNIKACJI I PROMOCJI
W BRANŻY ROLNO-SPOŻYWCZEJ,
INNOWACJI I SYSTEMÓW JAKOŚCI W ROLNICTWIE?

ZAJRZYJ NA STRONĘ:

www.strefainspiracjikowr.pl

Polska
smakuje

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa